- 61 -

SAFF SÛRESİ

Mushaftaki sıralamaya göre kitabımızın 61., nüzûl sıralamasına göre 109., mufassal kısmının dördüncü sûreler grubunun ilk sûresi olan Saf sûresi, Medine'de nâzil olmuş olup âyetlerinin sayısı 14'dür

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlüne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Saf sûresi, Uhud savaşına yakın bir dönemde nâzil olmuştur.
Sûrede özetle ben mü'minim diyenler, hayat programım, kulluk kitabım Kur'an'dır, ben bu kitabın mü'miniyim diyenler ihlasla, ciddiyetle İslâm'a, İslâm'ın kitabına sarılmaya, kitabın gösterdiği hayatı yaşamaya, Allah yolunda malları ve canlarıyla fedâkar davranmaya dâvet ve teşvik edilmektedir. Sûrenin başından, birinci âyetten dördüncü âyete kadar mü'minlere hitap edilerek söyledikleriyle amelleri farklı olanların, sözleriyle hayatları farklı olanların, söylediklerinin aksine davranan, ağızlarıyla kalpleri, ağızlarıyla amelleri çelişki içinde olanların Allah'ın gazabından kurtulamayacakları belirtilir. Halbuki Allah mü'minlerden böyle bir davranış istememektedir. Allah, iman, amel, söz bütünlüğü içinde kurşunla kaynatılmış binalar gibi saf saf çarpışanları, imanlarının kavgasını verenleri, Müslümanca bir hayatı yaşamanın savaşını verenleri sever, buyurulmaktadır.

Beş ve yedinci âyetler arasında da Müslümanların dinleri ve dinlerinin peygamberi, örnekleri, önderleri karşısında takınmaları gereken Müslümanca tavır anlatılır. "Ey Müslümanlar, sakın sizler sizden önceki İsrâiloğullarının peygamberleri Mûsâ'ya (a.s) davrandıkları gibi davranmayın. Onlar Hz. Mûsâ'nın (a.s) Allah'ın elçisi olduğunu, kulluk örnekleri, kulluk modelleri

olduğunu bildikleri halde ona karşı kayıtsız, ilgisiz davranmış, örnek bilmemişlerdir. Aralarında peygamberin varlığına rağmen kendi hevâ ve heveslerine tâbi olmuşlardır. Sakın sizler öyle yapmayın. Her konuda peygamberi örnek bilin. Her konuda peygambere tâbi olun.” Sekizinci ve dokuzuncu âyetlerde, ehl-i kitap olan Yahudiler, Hristiyanlar ve bunlarla sürekli iç içe olmaktan yana olan münâfıkların Allah’ın nûrunu söndürmek için çırpındıkları konu edilir. Bunların bu konudaki çabaları, çırpınışları hangi boyutta olursa olsun yine de Rabbimiz kendi nûrunu tamamlayacağı haberini verir.

Nihayet sûrenin son bölümünde de dünya ve ukbâ saadetinin, kurtuluşunun ancak Allah yolunda mal ve canla cihad ederek elde edileceği vurgulandıktan sonra, yine mü’minlere hitap edilir: “Ey mü’minler, Hz. Îsâ’nın (a.s) Havarileri nasıl düşmanlarına karşı Allah elçisine yardım ederek Ensârullah olmayı kendilerine bir şeref bilmişlerse, sizler de düşmanları karşısında, kâfirler karşısında peygamberinize yardımcılar olarak Ensârullah olunuz. Böylece Rabbinizin rızasını kazanmış olursunuz.”

Âyetler üzerinde hızlı bir gezinti yapalım inşallah. Sûre, Allah Teâlâ'nın göklerde ve yerde bulunan her şey tarafından tenzih ve tes-bih edildiği, O'nun Azîz ve Hakîm olduğu gerçeğinin bildirilmesiyle başlamaktadır. Bu giriş bölümünde, iman eden kimselerin, Allah Te-âlâ'nın göstermiş olduğu doğrultuda hayatlarını tamim edip ibadette hiç bir şeyi ortak koşmadan O'nu tesbih ve tenzih eden kutların, mahlukatın fıtrî olan özellikleriyle bezenmiş olacakları ve bütün iyi amellerinin başarıya ulaştırılıp mükafatlandırılacağı açıklanmaktadır. Sûrenin mü'minlere hitap eden birinci bölümünde Allah Teâlâ, yapamayacakları şeyleri söyleyenlerin ve vaadlerini yerine getirmeyenlerin büyük bir gazaba uğrayacakları, müşriklerin saldırılarına karşı sebat ederek birbirine kenetlenmiş bir şekilde savaşarak karşı koyanların ise ilahî sevgiye muhatap olacakları bildirilmektedir: "Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi niye söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz, Allah nezdinde büyük bir gazaba sebep olur. Şüphesiz ki Allah, kendi yolunda birbirine kenetlenmiş gibi saf bağlayarak savaşanları sever" (2-4).

Müslümanlar, İslâm'a ve onun peygamberine karşı takınmaları gereken tavır konusunda uyarılmaktadır. İsrailoğullarının Musa (a.s)'a yaptıkları ve daha sonra İsa (a.s)'ı yalanlayarak ona düşmanlık ettikleri hatırlatılarak, samimi bir şekilde İslâm'a bağlılık işlenmektedir. İs-railoğullarının, apaçık mucizeler ile desteklenmiş bulunduğu halde İsa (a.s)'ı yalanlamalarından bahsedilirken, İsa (a.s)'ın kendisinden sonra gelecek olan peygamberi yani Muhammed (s.a.s)'ı haber vermiş olduğu kaydedilmektedir: "Hani bir zaman Meryem oğlu İsa da: Ey İs-railoğulları Ben Allah'ın size gönderdiği, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayan ve benden sonra gelecek Ahmed" adında bir Peygamberi müjdeleyen

bir peygamberim" demişti. Fakat İsa'nın müjdelediği peygamber kendilerine apaçık delillerle gelince: Bu getirdiklerin apaçık bir sihirdir" dediler" (6).

Allah Teâlâ'nın gönderdiği peygamberin yalancılıkla suçlanması ve Kur'an-ı Kerîm'i onun uydurması olarak nitelendirilmesinden daha büyük bir zulmün olmadığı zikredildikten sonra, İslâm'ı yok etmeye çalışanların böyle bir şeyi gerçekleştirmeye asla güçlerinin yetmeyeceği şu âyet-i kerime ile ortaya konulmaktadır: "Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Kafirler istemese de Allah nurunu mutlaka tamamlayacaktır" (8).

Hicrî 3. yılda yapılan Uhud savaşından sonra nâzil olduğu göz-önüne alındığı zaman bu âyetin, müslümanların azınlıkta, korku ve endişe içerisinde bulundukları bir sırada inandıkları dinin gelecekteki durumu onlara bildirilerek moral verildiği sonucu çıkarılabilir. Uhud sa-vaşında müslümanlar yenilmişlerdi. Bütün Araplar, İslâm'ı yok etmek için azimli ve kararlı bir şekilde faaliyet içerisinde idiler. Öte taraftan Medine'nin etrafındaki düşman kabileler bu yenilgiden dolayı oldukça cesaretlenmişlerdi. O dönemde İslâm'ın geleceğinin ne olacağını Allah'tan başka kimse bilemezdi. Şartlar her yönüyle müslümanların aleyhine gözüküyordu. Müslümanlar böyle zor durumda bulundukları bir sırada Allah Teâlâ, kafirlerin İslâm nûrunu söndürmeye güç yettiremeyeceklerini, aksine kendi tekeffülünde olan hak dininin yeryüzüne yayılıp hakim olacağını haber vererek, imanla mutmain olmuş kalplere ferahlık vermişti. Asr-ı Saadet'te yaşanılan olaylar, sonraki nesiller için birer örnek teşkil etmektedir. Aynı şekilde o zamanki olaylar sebep kılınarak nâzil olan âyetlerdeki hitap da kıyamete kadar bütün nesillere yöneliktir. Şirkin ilk ortaya çıkışından beri kafirler, Allah'ın dinini yeryüzünden silmek için çabalamış durmuşlardır. Bu durum bugün ve gelecekte de devam edecektir. Ancak; Müşrikler istemeseler de, dinini bütün dinlerden üstün kılmak için peygamberini hidayet ve hak dinle gönderen O'dur" (9).

Allah Teâlâ, iman yolunda irşad ettiği mü'minlerin, cehennem azabından kurtulmaları ve hesapsız nimetleri hak edebilmeleri için sürekli olarak yollar göstermektedir. Bu sürede de mü'minler için, nefislerini can yakıcı cehennem azabından kurtarmalarını sağlayâcak bazı ameller zikredilmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Ey iman edenler! Sizi can yakıcı bir azaptan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve peygamberine iman edip mallarınızla canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilseniz bu sizin için daha hayırlıdır" (10-11).

Daha sonra Allah yolunda, kendilerinden istendiği gibi ibadet etmeye gayret gösteren ve dinini hakim kılmak için her türlü zorluğa göğüs geren müminler için şöyle buyurulmaktadır: "Sevdiğiniz bir şey daha vardır. O da,

Allah nezdinden bir yardım ve yakın bir zaferdir. Ey Muhammed! Müminlere müjdele" (13).

Sûre, iman edenlere İsa (a.s)'ın havarilerini misal göstererek, Allah'ın dininin yardımcıları olmalarını emretmekte ve müminlerin kafirlere karşı mutlaka desteklendiklerini haber vererek son bulmaktadır: "... Biz. iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik de muzaffer oldular" (14).

Bu kısa mukaddimeden sonra inşallah sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya başlayabiliriz. Sûre yine tesbihat ile başlıyor.

1. "Göklerde olanlar da yerde olanlar da Allah'ı tes-bih ederler. O, güçlüdür, Hakîmdir."

Göklerde ve yerde olanların tamamı Allah'ı tesbih ederler. Göklerde ve yerde canlı-cansız ne varsa hepsi Allah'ı tesbihe lâyık görür. Hep hatırlanması, gündemde tutulması, konuşulması, anlatılması gereken sensin Allah'ım, derler. Göklerde ve yerdeki tüm varlıklar böyledir. Çünkü onların boyunlarındaki kulluk iplerinin ucu doğuştan Allah'ın elindedir. Hepsi de Rabblerine boyun büküp teslim olmuşlardır. Hepsi de sadece Allah'ı dinlemektedirler. Hepsi üzerinde Allah yasaları hakimdir. Ama insan bunlardan farklıdır. İradeli oluşuyla, boynundaki ipin ucu doğuştan kendi elinde oluşuyla öteki varlıklardan farklı olan insan iki gruptur. Kimisi tıpkı öteki varlıklar gibi doğuştan boynunda getirdiği kulluk ipinin ucunu Rabbine teslim etmiş, Rabbini tesbihe, kulluğa, itaate, teslimiyete lâyık görürken, kimisi de O'nu tesbihe lâyık görmemektedir.

Halbuki Allah Azîz ve Hakîmdir. Allah mutlak güç, kuvvet, hik-met ve hâkimiyet sahibidir. Tüm varlıkların, tüm kullarının hayatında egemen olan Odur. Peki o zaman bir düşünelim. Hayatımıza hakim olan kim? Kimin egemenliğinde bir hayat yaşıyoruz? Bizim adımıza aldığı kararları en doğru olan Allah iken acaba hayatımızda Rabbi-mizin isteklerinin, arzularının, âyetlerinin kaçta kaçı var, bunu bir düşünelim.

2-3. "Ey inananlar! Yapmadığınız, (yapmayacağınız) şeyi niçin söylersiniz? Yapmadığınız şeyi yaptık demeniz, Allah katında büyük gazaba sebep olur."

"Ey iman edenler, yapmadığınız şeyleri niye söylüyorsunuz? Yani konuştuğunuz şeyler konusunda niye kendinizi unutuyorsunuz? Sözcülüğünü yaptığınız şeylerin eylemini, amelini niye gerçekleştirmi-yorsunuz? Bir şeyin sözcülüğünü yapıyorsanız, bir konuda iman iddiasında bulunuyorsanız onu eyleme geçirmeniz gerekmez mi? Sözlerinizle hayatınız aynı olmalı değil mi? İddialarınızla amelleriniz bütünlük teşkil etmeli değil mi? Ya da birilerinden yapmasını istediğiniz şeyi sizin de yapmanız gerekmez mi? İnsanlara bir şeyler

söyler de kendinizi unutur musunuz? Veya kendinizin yapmadığı, yapmayacağı şeyleri niye başkalarına söylüyorsunuz?" Bu âyetin bir kaç boyutu vardır:

1- Ey mü'minler, amelin konusu olmayan, yapmanın konusu olmayan şeyleri niye konuşuyorsunuz? Yani amelin konusu olmayan, yarın amele dökülemeyecek konuları, sizi amele sevk etmeyecek, uygulama imkânı olmayan konuları niye konuşup duruyorsunuz? Ne gibi! A.B.D'yi konuşuyoruz, Çin'i, Maçin'i, Mançurya'yı, İnkaların Amerikan kültürüne etkilerini konuşuyoruz. Sumatra dosyasını konuşuyoruz. Başkalarının çocuklarının eğitim problemini konuşuyoruz. Yani bütün bunlar bizden amel istemiyor ki! Lüks şeyler bunlar! Yarın amele dökülemeyecek fantastik konuları niye konuşuyorsunuz? diyor Allah.

2- İkinci mânâsı da, yapmadığınız, yapmayacağınız şeyleri niye konuşup duruyorsunuz? Konuştuğunuz şeyler niye olduğu yerde kalıyor? Yani sizler hep söz Müslümanı mı olacaksınız? Hep söz planında mı Müslüman olacaksınız? Amel planında Müslüman olmayacak mısınız? Namaz kılmayacağınız yerde niye abdest alıyorsunuz? Abdest, bir daha abdest bir daha abdest! Yeter ya, bir de namaz kılmayı öğrensenize! Halbuki Allah, konuşma yerine iş yapmayı sever. Allah, konuşma yerine iş yapmayı sever. Laf ebeliği, laf üretmek yerine lafı eyleme geçirmeyi ve saf saf savaş toplumu olarak Allah yolunda savaşanları sever. Bu işin edebiyatını yapanları değil, amelini gerçekleştirenleri sever. "Yapmak lazım, kurmak lazım, kırmak lazım, vermek lazım," gibi laf ebeliğiyle meşgul olanları değil.

Bu âyetinde Rabbimiz:

1- Yapmadığımız şeyleri konuşmaktan bizi menediyor. Namaz kılmadığımız halde kıldık demekten, borcumuzu ödemediğimiz halde ödedik demekten, oruç tutmadığımız halde tuttuk demekten bizi me-nediyor.

2- Amelin konusu olmayan, yapmanın konusu olmayan, bizi hemen amele sevk etmeyecek, ya da bizden herhangi bir amel istemeyecek lüzumsuz konuları konuşmaktan menediyor Rabbimiz. Dünyamızı ve âhiretimizi ilgilendirmeyen konuları konuşmaktan kaçınacağız. Bakın Allah'ın Resûlü buyuruyor ki:

"Kişinin iyi bir Müslüman olduğunun alâmetlerinden birisi de onun kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesidir."

Başka bir hadislerinde de Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Kişinin kendisini ilgilendirmeyen mâlâyânileri ter-ketmesi onun imanındandır."

Kişinin mâlâyâniyi, yani kendisine gerekli olmayan şeyleri terk etmesi iyi bir Müslüman olduğunun alâmeti, delili, ispatıdır. Kişi iyi bir Müslüman olmak isterse, lüzumsuz şeyleri terk edecek. Eyvah! Bu bizim hayatımızın tümünü kapsıyor. Tüm hayatımızı içine alan bir konudur bu. Tüm konuşmalarımızı, bakışlarımızı, düşüncelerimizi, davranışlarımızı, hareketlerimizi içine alan bir konu... İnsan bir adım atacak, bir söz söyleyecek, bir bakış yapacak, bir karar verecek, bir eylem gerçekleştirecek ama bu lüzumsuzsa, kendisi için gereksizse he-men onu terk edecek.

Fakat burada önemli bir şey var. O da, kişi için lüzumlu ve lüzumsuzu Allah ve Resûlü söyleyecektir. Öyleyse kişi önce Allah ve Resûlü'nün dediklerini tanımalı ki, lüzumluyu ve lüzumsuzu ayırabilsin, lüzumsuzu hemen terk edebilsin. Demek ki bu iş Kitap ve sünneti tanımaktan geçmektedir. İyi bir Müslüman olmanın yolu, Kitap ve sün-neti tanımaktan geçmektedir. Kitap ve sünnet bilinmeden lüzumlu ve lüzumsuz bilinemeyeceğine göre, iyi bir Müslüman da olunamayacak demektir. Müslümanlık güzelleşmeyecek demektir.

"Kişinin kendisini ilgilendirmeyen konular üzerinde lüzumsuz bir şekilde konuşmaması onun fakihliğinden-dir."

Bu hadisten de anlıyoruz ki, Müslümanlığın güzelleşmesi için terk edilmesi gereken lüzumsuzluklardan birisi boş sözlerdir. Dinimizi, kulluğumuzu ilgilendirmeyen, amelin konusu olmayan, amele dönüştürülmesi mümkün olmayan tüm sözler boş sözlerdir ve Müslümanın terk etmesi gerekmektedir.

Çok lüzumsuz şeyler konuşuyoruz. Filan şu kadar kazanmış, filanın şu kadar malı varmış, filanın evinin tipi, tefrişi şöyleymiş, falanın arabasının modeli, filanın dükkanı, tezgahı böyleymiş konuşuyoruz. Kendi çocuklarımızın eğitim derdini unutup başkalarının çocuklarının eğitim problemini konuşuyoruz. Veya adam henüz evlenmemişken boşanma konularını tartışıyor. Her gün yatağa girerken okunacak duaları bırakıp, hac ortamında değilken oturduğumuz yerlerde ihramlıyken okunacak duaları, ihramlıya yasak olan konuları konuşuyoruz.

Oturduğumuz her bir mecliste attan, avrattan, fiyattan, arabadan, saptan, samandan, marktan, dolardan söz ediyoruz. Niye konuşuyoruz bütün bunları? Yani bizden amel istemiyor ki bütün bu konular! Lüks şeyler bunlar! Yarın amele dökülemeyecek fantastik konuları niye konuşuyorsunuz? Sizi ilgilendirmeyen, amelin konusu olmayan ve yarın mizanınıza konmayacak cinsten olan, konsa bile sizi cennete götürücü olmayan bu sözleri niye konuşup duruyorsunuz? Bunların tümünden yüz çevirmek zorundasınız, diyor Rabbimiz.

3- Mü'min, söylediği şeyi mutlaka kendisi bizzat yapmalı, yaşamalıdır. Sözleri bir vadide, kendisi başka bir vadide olmamalıdır. Bakara'da ve kitabımızın başka yerlerinde anlatılan sözleriyle hayatları, dilleriyle amelleri farklı münâfıklar gibi olmamalıdır. Başkalarına du-yurduklarıyla kendi yaptıkları farklı olmamalıdır. Başkalarını aydınla-tırken kendisi karanlıkta kalanlardan olmamalı, söylediğini bizzat kendisi yaşamalıdır.

Mü'min, çevresine yapın diye tavsiye ettiği şeyleri bizzat yapmak, uygulamak zorundadır. Ama bunun zıddı geçerli değildir. Yani kişi yapmadığı, yaşamadığı şeyleri söylemeyecek demek doğru değil-dir. Örneğin ben kendi yaşadıklarımın dışında insanlara bir şey anla-tamaz, bir şey söyleyemezsem, o zaman din eksik anlatılır.

Sadece kendi yaşayabildiğimi anlatır, ötekisi de kendi yaşadıklarını anlatırsa, o zaman din güdükleşir. Bildiğim dini tümüyle anlatmak zorundayım. Benden daha güzel bu dini yaşayan birileri çıkabilecektir. Nitekim Allah'ın Resûlü veda hutbesinin bir bölümünde, kendisini dinleyen ashabına şöyle buyurmuştur: "Burada olanlar, duyduklarını duymayanlara aktarsın! Umulur ki sizden daha iyi anlayıp yaşayanlar çıkabilir!" Örneğin ben gece namazı kılamıyorsam, "ben bunu yapamıyorum, öyleyse kimseye anlatmamalıyım!" diyemem. Zira benden daha güzel bu işi beceren birileri çıkacaktır, o halde gece namazını da anlatmalıyım. Veya meselâ ben zengin değilim, zekat veremiyorsam da onu birilerine anlatmak zorundayım. Çocuğum yok, çocuk eğitimi konusunda herhangi bir şey yapmıyorum, ama çocuğu olanların bilmeleri için bu konudaki hükümleri de anlatmak zorundayım.

İmam Ebu Hanife efendimize izâfe edilen bir yalan var: Bal hikâyesi. Adamın biri sürekli bal yiyen çocuğunu İmam Ebu Hanife'ye getirir ve: "Ey imam, bu çocuğa bir nasihatte bulunsanız da şeker ye-mese!" İmam Ebu Hanife efendimiz der ki: "Al bu çocuğu götür, kırk gün sonra getir." Adam götürür çocuğu ve kırk gün sonra getirir. İmam Ebu Hanife efendimiz çocuğu karşısına alır ve üç kere: "Oğlum bal yemeyeceksin!" buyurur ve artık çocuk da bir daha bal yemez. Babası der ki: "Ya imam, söylediğin üç cümle. Bunu kırk gün önce söyleseydin de oğlum kırk gün bu azabı çekmeseydi olmaz mıydı?" İmam Ebu Hanife der ki: "Ben o anda kendim bal yiyordum, o durumdayken çocuğa bal yeme deseydim, tesirli olmayacaktı. Ama bu kırk gün zarfında ben sabredip bal yemedim, kendimde tatbik ettiğim için, kendim yaşadığım için tesirli oldu" der.

O zaman şunu sormamız gerekecek: Peygamberimiz Ebu Ce-hil'e tesirli olamadı. Acaba Allah'ın Resûlü yaşamadığı için mi tesirli olamadı? Bu yanlıştır, çünkü tesir bizden değil Allah'tandır. Bir de birilerine balı yasaklamak için illa da biz bal yemeyeceğiz diye bir şey yoktur. Bakara sûresinde:

buyurulur. İyiliği, birri, hayrı, İslâm'ı, imanı insanlara emredersiniz de kendinizi unutur musunuz? İnsanları imana dâvet ettiği halde, kendi dünyasında

kendince bir hayat süren insanlara, yani pratikteki hayatlarıyla teorideki hayatları farklı olan Müslümanlara deniyor bu. Üstelik sizler kitabı da biliyorsunuz. Gerçi İslâm toplumunda bir grubun âlim diğer bir grubun da bu âlimlere tâbi olan bir grup olması gibi mutlak mânâda bir ayırım söz konusu değildir. Her Müslüman kendi çapında âlim olmak zorundadır. Yani kendilerinden daha çok âlim olanlardan bilgi, kendilerinden daha az âlim olanlardan da yine bilgi alışverişi kurmak zorundadırlar. Her bilen, bildiği kadarının âlimidir. Bundan dolayıdır ki, her bilenin kendi bildikleri kadarını birilerine ulaştırabilme sıkıntısını yaşaması gerekmektedir. İşte bu âyet, mü'minle-rin bu sıkıntılarına çözüm getirmektedir. Yani siz insanlara iyiliği emreder de kendinizi ihmal mi edersiniz? Üstelik siz biliyorsunuz bunu? Aklınızı kullanmıyor musunuz?

İşte böyle yapmadığınız şeyleri, yapmayacağınız şeyleri konuşup durmanız, yapmadığınız şeyi yaptık diye övünmeleriniz, yapmayacağınız şeyleri dilinize dolayıp durmanız Allah katında büyük bir gazaba sebep olur. Yapmayın böyle, değilse Allah'ın gazabını celbe-dersiniz.

Kendisi yapmadığı halde insanlara hayrı (iyiliği) öğreten kimse tıpkı insanları aydınlatırken kendisini yakıp tüketen bir kandil gibidir. Hasan Basrî şöyle dedi: "İnsanlara uygulamanla, fiilinle nasihat et; sadece sözlerinle değil. Yine Hasan Basrî'nin diğer bir nasihati: "Mârufu emreden birisi olduğun zaman, onu kendisi yaşayıp uygulayanlardan ol; yoksa helâk olursun. Münkeri de sakındıranlardan olduğunda ise, ondan kendisi sakınanlardan ol; yoksa helâk olursun."

Bu konudaki âyet ve sahih hadislerin lafızları, ma'ruf ve mün-keri tanıyıp bunların her birisinin gerektirdiği görevi yerine getirmenin vücubunu bilen bir kimsenin, bildiğinin ve emrettiğinin aksine davra-nışından dolayı, bunları bilmeyen bir kimseye göre cezasının daha ağır olacağını göstermektedir. Çünkü o bu şekilde yüce Allah'ın ya-saklarını küçümsüyor, hükümlerini hafife alıyor gibidir. Ve böyle bir kimse kendi bilgisiyle yararlanamayan kimsedir. Rasulullah (s.a.s.) ise şöyle buyurmuştur: ***"Kıyamet gününde azabı insanlar arasında en çetin olacak kimse yüce Allah'ın kendisini bilgisiyle faydalandır-madığı ilim adamı olacaktır."***

Kötülük yaparken iyiliği tavsiye etmek yasak mıdır? Hayır. Bu-rada yasaklanan, kötülük yaparken iyiliği emretmek değil; iyilikle em-rederken kötülük yapmaya devam etmektir. Yani, "siz iyiliği ermedi-yorsunuz, güzel; o halde kötülüğü de terk edin, emrettiğiniz o iyiliği kendiniz de yapın" denmektedir. Bunu az önce söyledim.

"Siz Kitabı okuduğunuz (gerçekleri bildiğiniz) hal-de, insanlara iyiliği emredip kendinizi unutuyor musunuz? Aklınızı kullanmıyor musunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız?"
(Bakara: 2/44)

Âyette geçen birr (iyilik) den kasıt, itaat ve sâlih ameldir. Âyet-te geçen *"kendinizi unutur musunuz?"* buyruğundan kasıt, "kendinizi terk eder, o halde bırakır mısınız?" demektir. Unutmak, terk etmek anlamına da gelir ve burada kasıt budur. Allah'ın: *"Onlar Allah'ı unut-tular, Allah da onları unuttu."* (Tevbe:68) âyetinde unutmak da hatır-lamanın ve bellemenin zıddı anlamındadır.

Kur'an'ın bu hükmü, başlangıçta her ne kadar İsrâil oğulların-da görülen hâdiseler üzerine nâzil olmuş idiyse de bütün insanlığa ve özellikle din âlimlerine hitap edişi bakımından bu ebedî tebligat yalnız bir nesle veya bir kavme münhasır değildir. Din, sıcak bir ruh ve mü-dâfaa edilen bir itikad olmaktan çıkarılıp, sanat ve ticaret haline geti-rilirse din adamları tehlikeli bir âfet olur. Bu tip din adamları, inanma-dıkları şeyleri dilleriyle söylerler. Ve hayrı emrettikleri halde kendileri yapmazlar. İyiliğe çağırdıkları halde kendileri iyilikten kaçarlar. İlâhî kelâmın aslını değiştirip tahrif ederler. Allah'ın kat'i hükümlerini bir ta-kım menfaat ve arzulara göre te'vil ederler. Yahudi hahamlarının yap-tığı gibi, dıştan ilâhî hükümlere uyar görünüp, diğer taraftan devlet adamlarını ve zenginleri memnun etmek için din hakikatleriyle bağ-daşmayan fetvâlar verirler. İyiliğe dâvet edip de iyilikten kaçınmak, iyi-lik yolunda olanlara karşı çıkmak, sadece dâvâ adamlarında değil, bizzat dâvânın kendisinde şek ve şüphe âfetlerinin belirmesine sebep olur. Zaten umumî efkârı/kamuoyunu karıştıran ve kalpleri şüpheye düşüren de budur. Zira halk bir kimseden güzel söz işitir de çirkin fiil-ler müşâhede ederse, söz ile iş arasındaki bu ayrılıktan tereddüde ka-pılarak itikadın ruhlarında alevlendirdiği meşaleler söner. İmanın kalp-lere serptiği nurlar kaybolur. Din adamlarına olan itimatlarını yitirdik-ten sonra artık dine de bağlılıkları kalmaz.

Söz ne kadar heyecanlı, ne kadar câzip ve edebî olursa olsun, inanan bir kalpten gelmedikçe sönüklükten kurtulamaz; ölüdür, mu-hatabına tesir edemez. Bir insan ağzından çıkan sözün canlı bir nü-munesi/örneği olmadıkça, söylediğinin hakiki temsilcisi sayılamaz. Bu kimseye itimat eden de bulunmaz. Ancak bu hallerden kurtulup, içi ile dışı bir olduğu takdirde, sözler parlak, kelimeler câzip olmasa da, halkın imanı ve güveni temin edilebilir. Zira o zaman kelimeler kuvvetini nağmelerden değil; bizzat hakikatlerden alır. Sözün güzelliği parlaklığından değil; sadakatinden ötürüdür. Ancak bu takdirde söz, canlı bir enerji kaynağı haline gelir. Artık o, bizzat gerçeğin ifadesidir. Söz ile hareket, akide ile ahlâk arasındaki mutâbakatı (uyumu) sağlamak kolay değildir. Bu, sadâkatle çalışmayı, O'ndan medet dilemeyi ve O'-nun hidâyet kaynağı olan

hakikatlerden yardım istemeyi gerektirir. Hayatın zaruretleri ve mecburiyetleri çok kere fert ile itikadının arasını açar. Hayatın karışıklığı imanın dâvet ettiği yolu zorlaştırır. Fâni olan fert ne kadar kuvvetli olursa olsun, ebedî olan kuvvete bağlanmadık-ça zayıftır. Zira şerrin, tuğyânın ve sapıklığın kuvveti (Allah'ın yardımı için gerekli sebeplere yapışılmadıkça) insanı mağlup etmeye kâfidir."

Dikkat ederseniz az evvel okuduğum Bakara sûresinin 44. âyeti, ***"...Aklınızı kullanmıyor musunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız?"***sorusunu sorar. Çünkü başkalarına iyiliği emrettiği halde kendi ni unutan insan, akıllı kabul edilmez ve akıllı olmaya dâvet edilir. Başkalarına iyiliği emretmek, başkalarına doğruyu göstermek suretiyle onları yararlandırmaktır. Halbuki başkasına yol gösterip de kendisini unutmak ve kendisini iyilikten, irşaddan mahrum etmek, başkasını selâmete çıkarıp kendini ateşe atmak demektir ki, bu davranış, akıl açısından bir çelişki teşkil eder.

İkincisi, insanlara vaaz ve ders vererek ilmini ortaya koyup da kendisi, kendi emrini, kendi öğüdünü dinlememek, kendini ve ilmini fiilen yalanlamaktır. Bu, şahsında bir çelişki olduğu gibi, halkı bir taraf-tan aydınlatmak isterken, diğer taraftan saptırmaktır ki, bu da bir çelişkidir; bunda da bir çeşit karıştırmak vardır. Aklı olan ise böyle çeliş-kilere düşmez.

Üçüncüsü, söylenen sözün, verilen nasihatin bir kıymeti ve kalplerde bir tesirinin olması arzu edilir. Boşuna emir, boşuna geve-zelik akıl kârı değildir. Halbuki verdiği emir ve öğüdün tersini kendisi-nin yapması, onun kıymetini kırmak ve herkesi ondan nefret ettirmek-tir. Daha açıkçası, bindiği dalı kesmek, oturduğu evi yıkmaktır ki, bun-dan büyük budalalık olmaz.

Özetle, iyilik iyiliktir; elbette insanlara iyiliği emretmek de haddi zâtında iyidir ve bir görevdir. Fakat bunu yaparken kendini unutmak, işte budalalık oradadır. Bu âyette yasaklanan da budur. Bundan dola-yı bu âyet, fâsığın/günahkâr sapığın doğru söylemek, sözünde ciddî olarak iyiyi söylemek şartıyla vaaz etmesini (öğüt vermesini), iyiliği emretmesini men etmemekle beraber, bu gibiler hakkında gâyet bü-yük ve büyük olmakla beraber zarif/ince bir inzârı (korkutmayı) içe-riyor ve aptallıklarını anlatıyor. İyilikle emreden kişinin kendi hakkında ciddî olmasını ve öğüt verirken herkesten önce kendini düşünmesinin gereğini anlatıyor. Ve bunun özellikle akıl nokta-i nazarından çok şa-şılacak şey olduğunu gösteriyor. İnsan, başkasına öğüt verirken, ken-dini unutmamalı, ele telkin verip de kendi zakkum salkımı yutmuş ol-mamalıdır. Halkı aydınlatmak için doğru söyleyenler (kendileri söyle-diklerine ters davrandıkları için) hadislerde belirtilen azâba çarptırı-lacaksa, bir de insanları saptırmak için eğri söyleyenlerin hali buna kı-yas edilsin!..

Evet, iyiliği emredip kötülüğü sakındırmaktan maksat, başka-sını menfaatine olan şeyi elde etmeye ve zararına olan şeye düşmek-ten sakındırmaya bir irşaddır. İnsanın kendisine iyiliği, başkasına iyilik yapmasından daha evlâdır. Başkasına nasihat edip kendisi nasihat almayan kimse, sanki aklın kabul edemeyeceği aykırı bir işte bulun-muş olur. İnsanlara nasihat edip ilmini gösteren, sonra da kendisi yapmayan kimsenin nasihati, insanların günaha rağbet etmelerine sebep olur. Çünkü insanlar o zaman şöyle derler: "O, bu ilmi ile eğer bu anlattıklarının bir aslı esası olmadığını anlamış olmasaydı, bu gü-nahı işlemezdi." Onun bu günahı işlemesi, böylece insanları dinî ko-nularda aldırmazlığa götürür ve günah işleme hususunda onlara ce-saret verir. İyiliği emredip kendisi günah işlemeye cesaret verecek bir fiili işlediği zaman, sanki o iki zıt şeyi birleştirmiş olur; ki bu da akıl sa-hibi olanlara yakışan bir fiil değildir. İyiliği emreden kimsenin, nasi-hatinin kalplere tesirli olmasına gayret etmesi gerekir. Günah işlemek ise, kalpleri günah işleyenin sözünü kabulden uzaklaştırır. Nasihat e-denin maksadı, sözünün kalplere etki etmesidir. İşte bu sebeple her ikisini beraber yapmak, akıllılara yakışmayan bir çelişkidir. Bundan dolayı Hz. Ali, "Belimi iki kişi kırar: Şerefinin zedelenmesine aldırma-yan âlim ve zâhid olan câhil." der.

Ebu'l Atahiye bir şiirinde der ki: "Takvâyı sanki sen takvâlı imiş gibi anlatıyorsun; Halbuki günahların kokusu senin elbisenden yayılı-yor."

Kendisi hasta olan bir doktor, aynı hastalıkla ilgili başkasını te-dâvi etmeye kalkmasına, halk, atasözü halinde söylenen sözü söyler: "Kelin merhemi olsa, başına çalar." Bu sözü, biraz değiştirerek ko-nuyla ilgili halkın değerlendirmesi açısından şöyle diyebiliriz: "Kelin, diğer kellere tavsiye ettiği merhem, faydalı olsaydı, kendi başına sü-rer, kendi kelini tedavi ederdi." Tabii, tavsiye ettiğimiz hak dâvâ için bu çeşit sözler söyletenlerin, buna fırsat verenlerin ne kadar büyük vebali olacağı düşünülmelidir. O yüzden "yarım doktor can yakar, yarım hoca din yıkar" denilmiş; "hocanın dediğini yap, gittiği yoldan gitme" diye, insanlar birbirine hocaların, söyledikleriyle uyuşan örnek hayatlarının olmadığını ifade etme gereği duymuştur. Halkın tümüyle yanıldığını ve bu sözlerde kasıtlı olduğunu iddia etmek ve İslâm'a sadece sözle dâvet edenleri temize çıkarmak mümkün mü? "Ele verir talkını, kendi yutar salkımı" "Ele verir öğüdü, kendi keser söğüdü" bu deyimler de, yine bu tür davranışa duyulan tepkinin ifadesidir.

Mükellef olan insan, iki şey ile emredilmiştir: Günahı terk ve başkasını günah işlemekten alıkoymak. Bu iki görevden birini yapma-mak, diğerini de yapmamayı gerektirmez. "Mâ lâ yüdrakü küllühü, lâ yütrakü küllühü" Bir şeyin hepsine ulaşılamıyorsa, tamamen de terk edilmez." İnsan bir ağaç gibi olmalıdır: Ağaç, bir taraftan her geçen zaman diliminde köklerini ahtapot kolları gibi her yöne açarak ve git-tikçe derinlere dalarak kendine lâzım olan besin kaynaklarına müra-caat edip kökünü, gövdesini güçlendiriyor. Aynı zamanda meyve ver-

meye devam ediyor. Hatta daha çocukluktan/fidanlıktan yeni kurtulan genç bir fide iken bile acı da olsa meyve vermeyi deniyor. Hem güç-lenmeye hem de meyve vermeye devam ettiği müddetçe sadece ken-di gücü artmıyor, ortaya koyduğu ürünün, meyvelerinin tadı da hızla artmaya, olgun ürünler vermeye başlıyor.

Demek ki, dikkat etmemiz gereken; başkasına iyiliği emreder-ken, kendimizi unutmamamız, kendimize de emretmemizdir; Sadece başkalarına anlatarak görevimizi yaptığımızı iddia edemeyiz. Sadece başkalarına anlatmakla yetinenlerin, postacıdan veya taşıdığı kitaptan yararlanmayan dört ayaklılardan farkı olmayacaktır. İmam Gazali bu konuda şu benzetmeleri yapar: "Bildiği ile amel etmeyenler, sayfaları ilimle dolu defter veya kitap gibidir; başkasına kârı olsa da kendisi on-dan yararlanamaz. Bileği taşı gibidir; bıçağı biler, fakat kendisi kes-mez. İğne gibidir; başkasını giydirir, fakat kendisi daima çıplak durur. Lâmba fitili gibidir; başkasına ışık verir, fakat kendisi yanmaktan kur-tulamaz."

Amel söze uymalı; söz amele. İnsanın çifte standartlı olma-ması, içi başka dışı başka olan münâfıklara benzememesi için sözü özünü, özü de sözünü desteklemelidir. İslâm'a dâvet eden kişi, her çeşit davranışının, sözlerine uymamasından şiddetle sakınmalıdır. Sözü ile özü, mesajı ile yaşayışı aynı doğrultuda olan, iki dille insana tebliğ etmiş olacağından, hem kulak hem göz etkilenecek, mesaj do-nuk ve soyut olmaktan çıkacak, canlanıp canlandıracaktır. Bu tavır, hem ihlâsın meyvesi olduğundan Allah katında büyük ecir getirecek, hem bereketini dünyada neticeleriyle görecek ve sözünün kabul gör-mesine büyük oranda vesile olabilecektir. İnsan karakteri, ilmiyle amel etmeyen ve sözü fiiline uymayan kimselerin sözünden faydalanmamak eğilimindedir. Bakın, Şuayb (a.s.) sözüyle olduğu kadar namazıyla ve davranışlarıyla da kavmine tebliğ ediyor ve dâvet ettiği şeyleri kendisi tümüyle yaşadığını belirtme ihtiyacı hissediyordu: ***"Size yasak ettiğim şeylerin aksini yaparak size aykırı davranmak iste-miyorum."*** (Hûd:88)

Peygamberler, ümmetlerine tebliğ ettikleri şeyleri her şeyden önce kendi nefislerinde yaşarlar; sözleri ile özleri, kalpleri ile amelleri birbirine uyar; ümmetlerine tebliğ ettiklerine muhâlif davranmazlar. Peygamberler, birer ıslahatçıdır, onların görevi, yapmak ve düzelt-mektir; iyiliğin hâkim olması, insanların doğruya ve iyiye yönelmesi için elinden geldiğince çaba göstermektir. Peygamberler, sadece Al-lah'a güvenir ve dayanırlar; başarının, yalnız Allah'tan geldiği husu-sunda hiçbir şüpheleri olmaz; bu sebeple de Allah'tan başka hiçbir kuvvete ve desteğe sahip olmasalar bile, yine de ümitsizliğe düş-mezler.

Unutmayalım ki dâvetçilerin kendi nefislerine karşı sorumluluk-ları, toplum karşısındaki sorumluluklarından daha büyüktür. Onların kendi görevleri

konusundaki eksiklikleri de toplumun onlar üzerindeki hakları konusundaki eksikliklerinden daha tehlikelidir. İçinde yaşamış oldukları toplumda davranışlarıyla iyi bir örnek oluşturmaları gerekir. İnsanları kendisine dâvet ettikleri dâvânın etkileri bizzat kendi hayat-larında görülmeli, davranışlarında inandıkları prensiplerden işaretler olmalıdır. Ancak böyle olursa halk, bu dinin fiilî varlığını duyar ve pra-tik tatbikatını görme imkânına kavuşur. Dâvet ve tebliğ alanında bu-nun büyük etkileri vardır. Anlatılan hakikatlerin, entellektüel tatmin aracı olarak kalmaması, hayata yansıması için teori planından çıkıp pratiğe aktarılmalıdır ki, müslümanın hayatı, İslâm'ın aynası ve tab-losu olsun.

Öyleyse dâvetçiler, hayatlarının her safhasında dâvâlarını uygulamak zorundadır. Söz ve davranışlarında özel ve genel meselele-rinde, bireysel ve toplumsal alanlarında, özel hayatlarında, bir işçi veya işveren olarak işlerinde, bir baba ve koca olarak evlerinde, sokak-larda, hayatın her safhasında. Hz. Ali (r.a.) şöyle der: "Kim kendisini başkalarına bir önder olarak tayin ederse, başkasına öğüt vermeden önce kendi kendisine öğüt versin. Diliyle terbiye kurallarını anlatma-dan önce davranışlarını o kurallara uydursun. Kendi kendisine öğüt veren ve kendisini düzelten, başkalarına öğüt verip başkalarını düzeltmeğe çalışan kimseden daha çok saygıya lâyıktır."

Örneklik, iyiliği emir ve kötülükten sakındırma işleminin onsuz gerçekleşemeyeceği ve meyvesini veremeyeceği bir esasıdır. Çoğu zaman konuşmadan, sözden çok uygulamalar etkili olur. Mârufu em-reden ve münkerden sakındıran, nasihat eden kişiler, söylediklerine uymadıkları zaman; muhâtabın fitneye düşmesine, dâvetçinin söyle-diklerinin doğruluğuna ikna olmamasına götürür. Hasanü'l-Basrî şöyle der: "İnsanlara uygulamanla, fiilinle nasihat et; sözlerinle değil. Nasi-hatçi, bir şeyi emir ve tavsiye etmek istediğinde kendi nefsinden baş-lar ve önce kendisi onu yapar. Bir münkerden de sakındırmak iste-diğinde önce kendisi ondan sakınır." Yine Hasanü'l-Basrî'ye ait baş-ka bir tavsiye de şöyledir: “Mârufu emreden birisi olduğun zaman, o-nu kendisi yaşayıp uygulayanlardan ol; yoksa helâk olursun. Münkeri de sakındıranlardan olduğunda ise, ondan kendisi sakınanlardan ol; yoksa helâk olursun.”

Bir müslüman, hakkı tavsiye ve bâtıldan sakındırma işlemi sı-rasında hakkıyla etkili olabilmesi için, gündeme getirdiği bir konuda az bir şeyle yetinmeyip o konuyu en çok sahiplenen biri olmalıdır. Bir dâvetçinin kendi nefsini eğitmeye güç yetirmesi, başkalarını eğitmeye onu ehil kılar. Kimin de nefsi, kendisini esir almışsa, kendi hevâsına kul olmuşsa, başkalarına etkili olması mümkün değildir.

İnsan, karşısındaki şahsa bir mesaj vermek istiyorsa, sözünün tesirli olabilmesi için en önemli şart, sözü özün desteklemesi; söyle-nen sözün hâle

tercüman olmasıdır. Câmi, hâl diliyle durmadan na-maza dâvet eder. Müezzin ise bu dâvete namaz vakitlerinde tercü-man olur. Bir mü'min de ahlâkıyla örnek insan oldu mu, çevresindeki-leri hâl diliyle durmadan İslâm'a çağırır. Onlara bir şeyler söylediğinde dili hâline tercüman olmuş olur ve sözü tesir eder. "Eğer biz, İslâm ahlâkının ve iman hakikatlerinin güzelliklerini davranışlarımızda orta-ya koysak, diğer dinlerin bağlıları, elbette grup grup İslâmiyet'e gire-cektir. Belki yeryüzünün bazı kıtaları ve devletleri de İslâmiyet'e toptan gireceklerdir." Biz hep beraber İslâm'a uygun bir hayat sürebilsek, yani hâl diliyle İslâm'ın güzelliğini, üstünlüğünü ilân edebilsek nice in-sanların hidâyetine vesile olacağız. Bir başka ifadeyle, bunu yapma-makla kim bilir kimlerin dalâletine, İslâm'dan uzaklaşmalarına yahut en azından ona yaklaşmamalarına sebep oluyoruz.

"Rabbimiz! Bizi kâfirler için bir fitne kılma."
(Mümtehine: 60/5)

Yâ Rabbi, Sen bizi İslâm'ı layığınca yaşamama bedbahtlığına düşürme ki, kâfirlere fitne vasıtası olmayalım; "bunların elinde de hak mı olurmuş" deyip de Senin yolundan yüz çevirmesinler. Haramdan sakınmayanın takvâ dersi dinlenilmez. Sâlih amel işlemeyenin de iba-det teşvikleri etkisiz kalır. Mânevî bunalım içinde çırpındığı halde Kur'-an'ın kapısını çalmayı akıl edemeyen insanlık âlemine bunu öğret-menin en büyük şartı Kur'an ahlâkını hayatımıza mal etmektir. Pey-gamber Efendimizin (a.s.) ahlâkını soran ashâb-ı kirâma Hz. Âişe (r.a)'nin verdiği cevap ne kadar ibretlidir: ***"Siz Kur'an okumuyor musunuz? Onun ahlâkı Kur'an idi."*** Cenâb-ı Hakk'ın o en son elçisi, O'nun en son kitabına en mükemmel ve en berrak bir ayna olmakla kalpleri aydınlattı; câhiliye devrini asr-ı saâdete çevirdi. Bu helâket ve felâket asrının saâdet asrına dönmesi, saâdetin bu asra taşınması da bizim O Peygamber'e lâyık ümmet olmamızda düğümleniyor. Bu düğümün çözülmesi, Kur'an'a uymayan her türlü kötü ahlâkı ruh dünyamızdan çıkarmamıza bağlı. Bunu yapabilirsek, biz de sıhhate kavuşacağız, asrımız da...

Bir dâvâya en çok zararı, ona düşman olanlardan daha fazla, onu kötü savunanlar, onu kötü temsil edenler verir. Milyarlarca insan, İslâm'dan mahrum yaşıyorsa, kendine yakışır bir şekilde İslâm yaşa-namadığındandır. Dünyanın en kötü bir ürünü, iyi bir ambalaj yardı-mıyla rahatlıkla pazarlanabilir, ona bolca müşteri bulunabilir. Dünya-nın en değerli ürünü de çok kötü bir ambalajla müşteriden mahrum edilebilir. Çok lezzetli bir yemek, kalitesine uygun bir tarzda değil de, meselâ üstü başı pis bir garson tarafından çok kötü bir şekilde ma-saya başınıza fırlatılır gibi konulunca o yemeğin beğenilme şansı sı-fıra yaklaşacaktır. Yüzü sirke satan bir kimsenin sattığı bala alıcı bu-lamaması da aynı konu ile ilgilidir.

Haklı olmak yetmez, hakkı savunmak da; haklılığımız ve hakkı hâkim kılmak için iyiliği emretmemiz, bâtılı yaşayarak yerine getirilirse haksız duruma düşmüş oluruz. Böylece yalnız kendimize haksızlık etmiş olmayız; savunduğumuz hakikate/iyiliğe de yanlış temsilden ve kötü örneklikten dolayı, o hakikatin bir daha yüzüne bakamayacak olan insanlara da haksızlık etmiş oluruz. En etkili tebliğ yolu, insanın benimsediği kendi hayat tarzıdır. Kişi, söyledikleriyle uyumlu bir ya-şantı içindeyse, onun çok söz söylemesine ihtiyaç bile kalmaz. Çünkü o, hâl ve tavırlarıyla konuşmaktadır. Yaşadığı güzel ahlâk, o insanın en etkili ve güvenilir sözcüsü durumundadır.

Bunlar âyetin umumî hatırlattıkları. Âyetin nüzûl sebebiyle alâkalı özel mânâsına gelince, daha sonra gelecek âyetlerle birlikte düşünüldüğü zaman, burada asıl maksadın İslâm için, din, Allah için mal ve candan fedâkârlıkta bulunma konusunda büyük büyük iddialarda bulunup, büyük büyük laflar söyleyip de sonra da yüz çevirenlerin kınanması gündeme getirilmektedir. Uhud başta olmak üzere insanların bu zaafları açığa çıkıyordu. Daha önceleri Rabbimiz, Müslümanları savaş ortamına hazırlamak için namaz kılın, zekat verin ve ellerinizi savaştan çekin, buyuruyordu. Ama onlardan bir grup, “ah, ne olurdu bize bir savaş emri verilseydi de savaşsaydık” diyor, savaşı temenni ediyordu. Ama Medine’de savaş emri verilince, içlerinden bir grup Allah’tan korkar gibi insanlardan korkmaya başladılar. Allah için girecekleri bir savaşta ölümden, yaralanmadan, sıkıntıya düşmekten korktular. Gerçekten zor bir imtihana tâbi tutuldular.

Bu çetin imtihanda Müslüman görünenler elendiler. Mükellefiyetlerin en zoru olan cihadla karşı karşıya kalınca kalplerinde hastalık bulunanlar ölüm korkusundan dolayı baygınlık içine düşmüş, ölüm korkusuyla komaya girmiş gibi bir duruma düşmüşlerdi. Bunlar, önceki sözlerini unutmuş kimselerdi. Savaşa izin verilmeyen dün de, savaş emrini aldıkları o gün de Allah’a Allah’ın istediği biçimde iman etmemiş, dilleriyle iman iddiasında bulundukları halde, ağızlarıyla iman gösterisinde bulundukları halde kalpleriyle inanmamış, menfaat ve çıkar ilişkisi içinde bulunan kimselerdi. Daha önceleri Allah’ın istediği şekilde kendilerini namaz ve zekatla maldan ve candan fedâkârlık yaparak böyle bir ortama hazırlamayan bu insanlar, bir savaş emriyle karşı karşıya kaldıklarında korkmaya başladılar. İnsanlardan gelebilecek bir takım tehlikelerden ürküverdiler.

İman ve teslimiyet yönünden çok zayıf olan bu insanlar, namaz ve zekat gibi herhangi bir tehlike teşkil etmeyen kulluklar karşısında dindar kesiliyor, ama savaş gibi kendilerince tehlike boyutunda bir sorumlulukla karşı karşıya kaldıklarında korkudan oldukları yerde yığılıp kalıyorlar. Ölüm korkusuyla savaşı kötü görüyorlar. Allah’tan bir savaş emri alan Medineli Müslümanlardan kimileri serzenişte bulunmaya başlıyorlar: “Ya Rabbi! Bu savaşı bize niye

yazdın? Ya Rab-bi, hiç olmazsa yakın bir geleceğe kadar bunu tehir etseydin! Bizim için biraz erteleseydin bunu. Çok erken oldu bu iş. Bari bir hazırlık yapsak, kendimizi bir toparlasaydık. Çok ani oldu bu iş. Zaten zulümden yeni kurtulmuştuk. Mekke zulüm ortamından yeni gelmiştik!" demeye başladılar. Halbuki daha önce savaş istiyorlardı. "Ne olur Allah'tan bize bir savaş emri gelse de savaşsak!" diyorlardı. Önce böyle dedikleri halde, şimdi isteyip durdukları emir kendilerine geliverince korkaklık gösteren bu insanlara, hastalık içinde bulunan bu insanlara bakın Rabbimiz diyor ki:

4. "Doğrusu Allah, kendi uğrunda, kenetlenmiş bir duvar gibi, sıra halinde savaşanları sever."

Hayır hayır, Allah böylelerini asla sevmez. Böyle sırf konuşan, sırf işin edebiyatını yapan, ama amelini gerçekleştirmeyenleri sev-mez. Konuşma yerine, iddia yerine iş yapmayı, amel işlemeyi sever. Mü'minlerin saf saf uğrunda savaşmalarını, Allah için savaşı göze almalarını, savaş toplumu olmalarını, top yekûn savaş konumu almalarını ister. Kendi uğrunda, kendi yolunda iman, düşünce ve ideal bütünlüğü içinde birbirlerine kenetlenmiş bir yapı gibi saf saf savaşmalarını sever. Öyle düzensiz, dağınık, paramparça değil, düzenli, disiplinli saflar halinde savaşanları sever.

Söz, iddia planında Allah için bir savaştan söz edip de düşmanla karşı karşıya geliverince dağılan, parçalananları değil, birbirlerine kurşunla perçinlenmiş, kaynamış, kaynaşmış duvarlar gibi sağlam ve sarsılmaz bir şekilde savaşanları sever. Yani iman, tevekkül ve hedef bakımından mükemmel bir birlik oluşturan Müslümanları sever. Kâfirlerin hayatı sevdiklerinden çok, Allah adına ölümü sevenleri sever. Şehir toplumu, yerleşik toplumu değil, savaş toplumu olarak yapılananları sever.

Savaş insanının hayatıyla yerleşik insanın, şehir insanının hayatı, yapılanması farklıdır. Savaş hayatı, göçebe hayat hareketli, akıcı, durağan ve kokuşkan olmayan hayattır. Şehir hayatı, yerleşik hayat, toprağa yapışkan hayat, yani A'raf'ın beyanıyla "Ehlade ilel arz" olan hayat, durağan ve kokuşmaya müsait olan bir hayattır. Savaş insanının evi, yapılanması, savaş insanının eşyası, şehir insanının yapılanmasından, evinden ve eşyasından çok farklıdır. Savaş insanı yarın öleceğine inanan, ölümü hep yakınında hisseden insandır ve asla şu evlerle, eşyalarla uğraşmaz, uğraşamaz; çünkü vakti yoktur buna. Onun ne böyle bir evde oturacak, ne de böyle eşyaları kullanacak vakti yoktur. Onun tüm eşyası bir atın sırtının alabileceği kadardır. Çünkü yarın ya düşman gelecek bu ev ve eşyalar ona kalacak, ya da kendisi savaş için, fetih için bir yerlere gidecek, onlarla ilgilenemeyecektir.

Ama Kur'an'ın beyanıyla şehir hayatının, yerleşik hayatın insanı, yani Yahudi'nin hayat tarzı, arza çakılı insanın hayatı bundan çok farklıdır. O hayat

durağan, yerleşik ve kokuşmaya müsait bir hayattır. Orada kişiler ebedî kalacaklarmış gibi plan, program yapar, ev-bark kurarlar.

Allah böyle durağan, kokuşmaya mahkum, dedi koducu, laf ebeliği yapan bir hayatın insanlarını değil, akıcı, canlı, hareket sahibi, yolunda, uğrunda saf saf savaşan insanları sever. Toprağa, dünyaya yapışıp hiç ölmeyecekmiş gibi bir plan ve programın içine gömülenleri değil, yarın ölüverecekmiş gibi bir hayat yaşayanları sever. Çünkü ölüm bizim için her zaman mukadderdir. Ona hazır olanlar da, ondan kaçanlar da ölmektedir.

Öyle değil mi? İnsanlar savaş yapmadan da ölmüyorlar mı? Kurtulabilen var mı ölümden? Dünya üzerinde savaşan toplumlarda ölüm var da, savaşmayan toplumlarda yok mu? Şu anda dünya üzerinde yüzyıllarca ömür sürdükleri halde "biz savaşmayacağız, "yurtta sulh cihanda sulh içinde bir hayat yaşayacağız" diyerek özgürlük ve şereflerini birilerine teslim edip zelilce bir hayata razı olan toplumlara ölüm gelmedi mi? Şereflice özgürlük savaşı verenler öldü de, savaştan korkarak zillet içinde bir hayata razı olanlar ölmedi mi? Ölümü değil de yaşamayı seçenler, ölümden kurtuldular mı? Cenneti seçenler öldü de, dünyacı kesilenler kurtuldu mi? Allah için, cennet, ebedî hayat için gözünü kırpmadan savaşa atılanlar öldüler de, Âd ve Semûd gibi âhireti unutup da dünyayı kıbleleştirenler, Firavunlar gibi dünyaya kazık çakma sevdasına kapılanlar ölmedi mi? Yeryüzünün en büyük saltanatına sahip Süleyman ve Dâvût'lar (a.s) öldüler de, Nemrutlar, Karunlar yaşamaya devam mı ettiler? Kim kurtulmuş ölümden?

Madem ki Allah yolunda saf saf savaşanları seviyor, öyleyse bizler asla savaşı terk ederek kâfirlerin egemenliği altında, zillet içinde bir hayata razı olamayız. Kâfirlerin, zalimlerin, müşriklerin egemenliği altında bir barışa Müslümanın evet demesi mümkün değildir. Kaldı ki biz böyle bir hayata evet desek bile, dünya üzerindeki kâfirler hiçbir zaman savaşsız bir dünyaya evet demeyeceklerdir. Dünyada böyle savaşsız bir hayata evet diyen birkaç felsefî ekol çıkmış olsa da, Hz. Adem'in oğlu Kabil'in Habil'i öldürdüğü o ilk günlerden bu yana dünyada hiçbir zaman savaş bitmemiştir, bitmesi de mümkün değildir. Rabbimizin beyanıyla kâfirlerin yeryüzünde Müslümanlara karşı kıyamete kadar amansız bir savaşı sürdürecekleri kesin olduğu gibi, kâfirlerin kendi aralarındaki savaşları da hiç kesilmeden devam edecektir.

Demek ki Allah sevgisine ulaşmanın yolu, O'nun uğrunda savaştan geçmektedir. Unutmayalım ki Allah sevgisinin, Allah rızasının, Allah cennetinin yanında dünya hayatı, dünya metaı çok azdır. Şu anda dünyanın ne kadarına sahip olsanız, ne kadarına egemen olsanız, tüm dünya mülkleri, tüm dünya saltanatları sizin de olsa, bilesiniz ki âhiretin ve âhiret saltanatının yanında çok azdır. Madem ki dünya metaı çok azdır, madem ki tüm dünya sizin olsa bile bir

gün bitecektir, öyleyse bir gün bitecek olan dünya metaı hesabıyla Allah için bir savaştan geri kalarak ebedî bir âhiret hayatını, ebedî bir cenneti fedâ etmek akıl kârı mıdır? Hayatlarını Allah için yaşayanlar, Allah yolunda savaşanlar, Allah adına canlarını ve mallarını fedâya hazır olanlar için âhiret yurdu gerçekten çok hayırlıdır. Böyle yapanlar, yarın yaptıklarının, yaşadıkları hayatın karşılığını mutlaka göreceklerdir. Bir tek nefesleri, bir damla terleri bile zâyi olmayacaktır.

Elbette Allah'ın bu âyetlerinden habersiz bir hayat yaşayan, Kitabı tanımadan bir hayat yaşayan insanların tüm bakışları, tüm anlayışları bozuk olacaktır. Cihada bakışları da, zekata bakışları da, tesettüre, namaza bakışları da bozuk olacaktır. Böylelerinin inandığı Allah, uğrunda ölmeye değmeyen bir Allah'tır. Uğrunda can ve mal fedâ etmeye değmeyen bir Allah'tır. Böylelerinin Allah için fedâkârlığa, Allah için ölüme sağlam bir bakış taşıması mümkün değildir. Allah için şehadet gibi çok yüce değerlerin bunlar için hiçbir anlamı yoktur. Bunlar Mûsâ'nın (a.s) toplumuna benzerler. Bakın Allah şöyle buyuruyor:

5. "Mûsâ milletine: "Ey milletim! Beni niçin incitirsiniz!? Oysa, benim size gönderilmiş Allah'ın bir peygamberi olduğumu biliyorsunuz" demişti. Ama onlar yoldan sapınca, Allah da onların kalplerini saptırmıştı. Allah, yoldan çıkan milleti doğru yola eriştirmez."

Allah'ın kutlu elçisi Hz. Mûsâ'yı (a.s) çok uğraştırdılar. Allah'ın elçisiyle birlikte Allah yolunda savaşmaktan kaçtılar. "Ey Mûsâ sen ve Rabbin gidin savaşın, biz şurada oturacağız" dediler. "Allah'ı bizzat gözlerimizle görmedikçe, O'na ellerimizle dokunmadıkça asla inanmayacağız" dediler. Allah'ın elçisi aralarındayken Allah'ı bırakıp buzağıya tapındılar. Olmadık şeyler yaptılar da Hz. Mûsâ (a.s) şöyle dedi: "Ey milletim, beni niye incitirsiniz? Benim size Allah tarafından gönderilmiş bir elçi olduğumu bildiğiniz halde bana niye böyle davranırsınız?" Ama onlar sapınca, sapıklığı tercih edince, Allah onların bu tercihlerini onaylayıp kalplerini saptırıverdi. Elbette:

"Allah sapanları, sapıklığı tercih edenleri hidâyet etmez, hidâyete ulaştırmaz." Allah kendisini bildikleri halde, âyetlerini ve elçisini tanıdıkları halde onlarla ilgilenmeyip, onlardan sıyrılıp, onlardan habersiz bir hayat yaşamaya çalışan kimseleri asla hidâyetine ulaştır-maz. Böyle kimseler üzerinde şeytanlar hâkimiyet kurar. Şeytan boşlukta yakaladığı bu toplumların üzerinde egemenliğini kuruverir. Boyunlarındaki kulluk iplerinin ucunu Allah'a vermeyen toplumlar, elbette onu birilerine vermek zorunda kalacaktır. Allah'a kulluktan kaçanlar, Allah'ın elçilerine teslim olmayanlar elbette birilerinin kucağına düşecektir. Hidâyeti kaybeden insanlar elbette dalâlet ve sapıklık içinde bir hayatın mahkumu olacaklardır.

Öyleyse ey Müslümanlar, sizler onlar gibi olmayın. Sizler peygamberinize karşı bu İsrâiloğulları gibi davranmayın. Peygamberinizi incitmeyin, ona ihanette bulunmayın.

6. "Meryem oğlu Îsâ: "Ey İsrâiloğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmet olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş bir peygamberiyim" demişti. Ama o elçi, kendilerine belgelerle geldiği zaman: "Bu, apaçık bir sihirdir" demişlerdi."

Biliyoruz ki Kitaplar ve Peygamberler aynı kaynaktan geldikleri için birbirlerini asla nakzetmezler. Aksine bütün Kitaplar ve tüm Peygamberler birbirlerini desteklerler. Hz. Îsâ da bakın şöyle demişti: "Ey İsrâiloğulları, doğrusu ben, benden önce gelmiş Tevrat'ı tasdik etmek, doğrulamak, benden sonra gelecek ve adı da Ahmet olan bir peygamberi müjdelemek, haber vermek üzere Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberim."

1- "Yani ben yeni, garip, türedi birisi değilim. Size duymadığınız, bilmediğiniz bir din de getirmiş değilim. Bu dini benden önce Mûsâ'da getirmişti. O halde ben, benden önceki Tevrat'ı yalanlamaya değil, tasdik etmeye geldim."

2- "Benden önce Tevrat'ta benim geleceğime dair verilen müjde işte şimdi gerçekleşiyor. Benden önce Hz. Mûsâ'nın benimle ilgili haberi şimdi gerçekleşiyor. Tevrat'taki kayıtları ispatlamak için Rab-bim beni size gönderdi. Benim gelişimle Tevrat'ın haberi hak olmuştur."

3- "Ben Allah'ın son elçisi olan Ahmed'in geleceğine dair Tevrat'ın verdiği müjdeyi tasdik etmek üzere dünyaya geldim. Bakın şimdi ben de onun geleceğini size müjdeliyor ve haber veriyorum."

Yani bu âyet açıkça Resul-i Ekrem'in bizzat adı da verilerek Hz. Îsâ'nın ağzıyla dünyaya geleceğine dair müjdeyi ihtiva etmektedir. Tevrat da, İncil de, Hz. Mûsâ (a.s) da, Hz. Îsâ (a.s) da Rasûlullah Efendimizi bizzat ismini zikrederek müjdelemişlerdir.

Ama ne zaman ki Hz. Îsâ, yahut da Muhammed (a.s) kendilerine apaçık deliller, apaçık Beyyine'lerle gelince, "bu apaçık bir sihirdir" dediler. Îsâ'nın (a.s) müjdeleyip haber verdiği Ahmed, onlara apaçık âyetlerle geldiği zaman "bu apaçık bir sihirbazdır" deyiverdiler. Peygamberlerinin tasdik edip doğruladığı son peygambere iman edecekleri yerde reddediverdiler. "Beklediğimiz o değildir" diye Allah'a iftira ettiler. Öyleyse iş bu kadar açık ve net iken:

7. "Müslüman olmağa çağrılmışken gelmeyip Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kimdir? Allah, zalim olan milleti doğru yola eriştirmez."

Allah’ın son elçisi Hz. Muhammed’in (a.s) in elçiliği bu kadar açıkken, hakkı örtbas ederek Allah’a karşı yalan iftira eden kimseden daha zalim kim vardır? Allah’ın gönderdiği peygamberi reddederek Allah’a yalan iftira eden kimseden daha zalim kim vardır? Allah’ın gönderdiğini göndermedi diyenden daha zalim kim vardır?

Allah’a karşı yalan uydurandan, yalan iftira edenden, kendisine gelmiş olan hakkı, gerçeği, peygamberi, kitabı yalan sayandan daha zalim kim vardır? Allah’ın zatıyla, sıfatlarıyla, yetkileriyle ilgili yalan söyleyenden daha zalim kim vardır? Meselâ nasıl? “Allah hayata karışmaz, Allah vahiy göndermez, Allah peygamber göndermez, Allah bizden kulluk istemez” şeklinde yalan söyleyenler… Allah’ın sıfatlarını, Allah’ın yetkilerini Allah’tan başkalarına vermek şeklinde yalan söyleyip iftira edenler… Yeryüzünde Allah’tan başka Rabblerin, İlâhların, tanrıların varlığını kabul etmek türünde yalan söyleyenler… Allah’ın yeryüzünde yetkilileri, oğulları, evlâtları vardır şeklinde yalan söyleyenler…

Veya Allah bir konuda öyle bir şey demediği halde Allah böyle buyuruyor, Allah böyle istiyor şeklinde yapılan yalanlar... İdeolojiler uydurarak, sistemler geliştirerek bunları Allah’a isnat edenler, O’na onaylattırmaya çalışanlar… Allah da böyle istiyor demeye, Allah’a yalan iftira etmeye çalışanlar. Yeryüzünde Allah’ın istemediği bir hayatı yaşayanlar ve işte şu bizim yaşadığımız hayat Allah’ın istediği, Allah’ın razı olduğu bir hayattır diyerek küfürlerini, şirklerini Allah adına yasallaştırmaya çalışanlar... Böyle insanlardan daha zalim kim vardır?

Burada, Allah’tan kendilerine gelmiş olduğunu bile bile, kitaplarında kendilerine haber verilen Allah’ın son elçisini reddederek Allah’a iftira eden ehl-i kitap kast edilmektedir. Böyle kendi öz evlâtlarından daha yakın tanıdıkları, avuçlarının içinden daha iyi bildikleri bir peygamberi reddedenlerden daha zalim kim vardır, diyor Rabbimiz. Adamlar bildikleri doğruları, bildikleri Allah âyetlerini yalanlıyorlar. Allah âyetlerini hayatlarında boşa çıkarmaya, işlemez hale getirmeye çalışıyorlar. Sanki Rabblerinden kendilerine hiçbir âyet gelmemiş, hiç bir doğru gelmemiş gibi onları görmezden, duymazdan geliyor, yok farz ediyorlar. Allah’tan gelen bu doğruları gündemlerinden düşürmeye çalışıyorlar. Tüm Allah doğrularını boşa çıkarıyorlar. Bunlardan da-ha zalim kim vardır, diyor Rabbimiz.

Böyle Allah’a karşı yalan iftiralarda bulunan, Allah’tan gelen doğruları, Allah’ın âyetlerini yalanlayan, Allah’ın âyetlerini yok farz ederek bir hayat yaşayandan daha zalim kim vardır? Âyetlerin varlığını görmezden gelerek, âyetleri örterek, örtbas ederek, gündeme almayarak bir hayat yaşayan kişiden

daha zalim kim vardır, diyor Rab-bimiz. Böyle yapan zalimleri Allah kesinlikle hidâyete ulaştırmayacaktır. Bu tür insanlar kesinlikle saadeti bulamayacak, huzur göremeyeceklerdir. Âhiret gününde de cehennem onların barınağı, sığınağı olacaktır.

8. "Ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek isterler. İnkârcılar ne kadar istemeseler de, Allah nûrunu, dinini tamamlayacaktır."

Kâfirler ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek isterler. Bu âyetler hicretin üçüncü yılı Uhud savaşından hemen sonra nâzil oluyordu. Bu dönemde İslâm sadece Medine ile sınırlıydı. Müslümanların sayısı çok azdı. Birkaç bin civarındaydı. Bu bir avuç Müslümanın dışında tüm Araplar, tüm dünyanın bu dini yok etmeye kararlı oldukları bir dönemdi. Gerek o dönemde, gerek bu dönemde, gerekse kıyamete kadar kâfirler ağızlarıyla hakkı, güneşi söndürmek istiyorlar.

Şu anda irtica hikâyeleriyle Müslümanları yok etmeye soyunanlar, Allah'la, Allah'ın âyetleriyle, Allah'ın sistemiyle savaşa tutuşanlar kiminle savaştığının farkında değildir. Kiminle savaştığını dahi bilmeyen zavallı insanlardır bunlar. Zannediyorlar ki Müslümanlar zayıftır. Zannediyorlar ki Müslümanlar yalnız ve yardımcısızdır. Onların safında Allah'ın bulunduğunun farkında olmayan bu iman yoksunları, yakında nasıl bir inkılâpla sarsılacaklarını görecekler.

9. "Putperestler istemese de, dinini bütün dinlerden üstün kılmak için, peygamberini, doğruluk rehberi Kur'-an ve gerçek dinle gönderen O'dur."

Allah, peygamberini hidâyetle, hidâyeti gösteren bir kitapla ve hak bir dinle gönderendir. Müşrikler istemese de, kâfirler hoşlanmasalar da, Allah dinini, bu peygamberiyle gönderdiği hak olan İslâm dinini bütün dinlere karşı üstün kılacak, galip getirecektir.

Peygamber, Allah'ın kendisine hidâyet ettiği ve aynı zamanda Allah'ın izniyle insanları hidâyete ulaştıran, insanları küfür ve şirk bataklıklarından, isyan ve itaatsizlik bâdirelerinden, karanlıklardan nûra, hidâyete ve aydınlığa çıkarandır. Peygamber, insanlara yol gösteren mihmandardır. İnsanları dünyada en doğruya, en güzele, en doğru bir hayata, âhirette de ebedî kurtuluş ve cennete çağırandır. Allah tarafından seçilmiş, Allah tarafından eğitilmiş ve hayatı da yine Allah tarafından yasallaştırılıp onaylanmış olarak bize sunulmuş bir hidâyet rehberidir. Bizim örneğimiz, önderimiz, imamımızdır. Kendisini örnek alıp hayatını yaşadığımız zaman, kendisini taklit ettiğimiz zaman kesinlikle hata etmeyeceğimiz mükemmel bir örnektir. Öyleyse bizler kendimiz için sadece onu örnek bilmek, imam bilmek zorunda olduğumuz gibi, insanları da Allah'ın bu örnek insanına çağırmak zorundayız.

“Müşrikler istemeseler de, kâfirler razı olmasalar da Allah onunla gönderdiği İslâm dinini tüm dinlere galip getirip onların üzerine çıkaracaktır.” Din, takip edilen, gidilen yol demektir. Din, bir hayat programı, yaşam biçimidir. Din, insanın, insanların uyguladıkları hayat programıdır. Bir ferdin, bir toplumun uymak zorunda olduğu kanunlar, yasalar manzumesidir. Kişinin kendisiyle, Rabbi ile ve insanlarla, çevresiyle münâsebetlerinin tümünü düzenleyen kanunlar ve kurallar mecmuasıdır. Tüm bunları düzenlemek için kişi neye ve kime müracaat ediyorsa, kişi onun dininde demektir. Bu mânâda komünizm de, kapitalizm de, sosyalizm de, demokrasi de bir dindir. Bunlar da insanların ortaya attıkları bâtıl dinler ve sistemlerdir.

Herkesin, her toplumun mutlaka bir dini, hayat programı, yaşam biçimi vardır. Kâfirin de bir dini, kâfirin de bir hayat programı vardır. Elbette yeryüzünde dinsiz, yani kanunsuz, kuralsız, yolsuz, sistemsiz bir toplum düşünmek mümkün değildir. Şu anda dünyada pek çok yol, pek çok din, pek çok hayat programı, pek çok yaşam biçimi, sistem vardır. İşte Rabbimiz kendi dinini, İslâm dinini, teslimiyet dinini tüm diğer dinlere karşı galip getirecek, tüm diğer dinlerin, tüm diğer sistemlerin üstüne çıkaracaktır. Çünkü Rabbimizin kabul edip razı olduğu bir tek din, bir tek yol vardır, o da teslimiyet dini olan İslâm dinidir. Allah katında tek bir hayat tarzı vardır, o da Müslümanlıktır. Allah bu dinin dışında hiçbir dini, bu dinin dışında hiçbir sistemi, hiçbir hayat programını kabul etmez.

Çünkü bunların hiçbirisi müntesiplerini hidâyete ulaştırmıyor. Bunların hiçbirisi müntesiplerini hidâyete ulaştırmıyor, cennete götür-müyor. Bunların hiçbirisi bağlılarının aklını, kalbini, duyularını doyura-maz. Hiçbirisi kullarının, evini, ailesini, ülkesini mutluluğa ulaştıramaz. İşte görüyoruz, Allah dininin dışındaki dinler, Allah sisteminin, Allah programının dışındaki sistemler ve programların hiçbirisi insanları huzura kavuşturamıyor.

Allah, dinini tüm dinlere üstün getirecektir. İşte bunun içindir ki Müslümanlar da din yalnız Allah’ın oluncaya kadar Allah yolunda savaşmakla mükelleftirler. Yeryüzünün tümünde, hayatın her alanında Allah’ın arzularının, Allah’ın buyruklarının egemen olacağı ana kadar Allah’ın bu müjdesi altında, Allah desteğinde Müslümanlar kavga ver-mek zorundadırlar. Bakın bundan sonraki âyetinde de Rabbimiz Müslümanların bu sorumluluklarını şöylece gündeme getiriyor:

10-11. “Ey İnananlar! Sizi can yakıcı bir azaptan kurtaracak, kazançlı bir yolu size göstereyim mi? Allah’a ve peygamberine inanır, Allah yolunda canlarınızla, mallarınızla cihad edersiniz; bilseniz, bu sizin için en iyi yoldur.”

Rabbimiz burada bir ticaretten, bir alışverişten söz ediyor. Hem de çok kârlı bir alışveriş. Neymiş bu alışveriş? Şartları nasılmış?

"Allah'a ve Resûlü'ne iman edersiniz." Arkadaşlar, dikkat ederseniz önce ey iman edenler dendi, sonra da Allah'a ve Resûlü'ne iman edersiniz dendi. Bunun mânâsı şudur: "Ey inandığını, mü'min olduklarını iddia edenler veya ey inandığını zannedenler…" Çünkü iman sadece iddiadan ibaret olmayacaktır. İman, Allah'ın istediği gibi olacaktır. Ya da mânâ, ey buraya kadar anlatılanlara iman edenler, bundan sonra anlatılacak olanlara da iman edin demek olacaktır. Allah'a Allah'ın istediği biçimde iman edin. Allah'tan gelenlerin tümüne iman edin. Allah'a iman, Allah'tan gelenlerin tümüne iman demektir. Allah'a iman, Allah'ın hayata karışacağına iman demektir. Allah'a iman, O'nun Rabb, Melik, ve İlâh oluşuna imandır. Allah'ın emir ve yasakları çerçevesinde bir hayat yaşamaya iman demektir. Allah'ın hayata karışacağına, Allah'ın hayatı düzenlemek üzere hayat programı gönderdiğine imandır. Allah'a iman, Allah'ın belirlediği hayat programına iman demektir. Kişinin boynundaki kulluk ipini yalnız Allah'ın eline vermeye imandır.

Allah'a böylece iman edeceğiz, Allah'ın istediği gibi inanacağız. Biraz önce Rabbimizin anlattığı ehl-i kitabın kendi arzu ettikleri gibi bir iman olmayacak bu iman… Öyle bir Allah'a inanacağız ki, inandığımız Allah, yalnız kendisine ibadet edilen, yalnız kendisine itaat edilen bir İlâh olacaktır. Kendisinden başka İlâh olmayan, kendisinden başka Rabb, Mâbud olmayan bir Allah'tır. Günlük hayat programımızı yapan, kendisinden başka kimsenin hayata karışma yetkisi olmayan bir Allah… Velîmiz olan, bizim adımıza tek taraflı karar verme makamında olan, bizim adımıza aldığı kararları hayatımızın her bir alanında bizim için bağlayıcı olan, her işimizi kendisine havale edeceğimiz, bütün problemlerimizi kendisinden soracağımız bir İlâhtır O. Melekleri, peygamberleri, kitapları olan, melekleri vasıtasıyla sürekli bizimle diyalog halinde olan, yaptığımız her şeyi gören, bilen, kontrol eden bir Allah... Peygamberleri vasıtasıyla bizden istediği kulluğu örnekleyen, kitapları vasıtasıyla bize hayat programı gönderen bir Allah… Evet, bize gönderdiği kitaplarında kendisini bize nasıl tanıttıysa öyle bir Allah'a inanacağız. Yeryüzünde ortağı, benzeri olmayan, hayatın tümünde mutlak hâkimiyet ve otorite sahibi bir Allah'tır O.

Kimi demokrat kafaların inandıkları gibi hayata karışmayan, hukuku bilmeyen, eğitimden anlamayan, kılık-kıyafet konusunda söz sahibi olmayan, kazanmamıza, harcamamıza karışmayan, düğünümüze, derneğimize, atımıza, arabamıza, dükkanımıza, tezgahımıza, cebimizdeki paramıza, ev tefrişimize, soframıza, mutfağımıza karışmayan, dünyayı, gökleri ve yerleri, göktekileri, yerdekileri yaratan a-ma onların hayatına karışmayan, yaratan, ama egemenlik haklarını başkalarına devreden bir Allah'a değil, her şeyin sahibi ve her şeyin

yöneticisi olan, bütün insanların hayat programlarını kendisinden almak zorunda oldukları bir Allah'a inanacağız.

Sadece Allah'ı kabul etmek yetmez, peygambere de iman edeceğiz. Peygambere iman, peygamberin örnekliğine ve her konuda onun gibi olmamız gerektiğine iman etmek demektir. Peygambere iman, Allah'ın istediği kulluğu yaşayabilmek için adım adım kendisini takip etmek zorunda olduğumuza iman demektir. Peygambere iman, peygamberin inandığı gibi Allah'a iman demektir. Rasûlullah, ne Hris-tiyanların, ne Aristo'nun, ne Ebu Cehil'in, ne demokratik kafaların uydurduğu gibi dünya işini bilmeyen, dünyaya karışmayıp dünya idaresini insanlara bırakan, dünya işlerine karışmayan, hukuk, eğitim, ticaret gibi dünya işleri konusunda cahil bir Allah'tan mesaj getirmemiştir. Öyleyse öyle bir Allah'a iman edeceğiz ki, bu Allah, Rasûlullah'ın inandığı ve bize haber verdiği Allah olacaktır. Ya da kitabında kendisini bize nasıl tanıttıysa, öylece Allah'a iman edeceğiz. Sonra:

"Mallarınız ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz." Dininizi yaşayabilmek, hayatınızda imanınızı görüntüleyebilmek için mallarınız ve canlarınızla cihad edersiniz. Cihadsız bunların gerçekleşmesi mümkün değildir. Bakın bu hususu anlatırken Rasûlullah Efendimiz bir hadislerinde şöyle buyurur: ***"Dinin zirve noktası cihaddır."*** Cihad, cehd kökünden gelir. O da mü'minin inancını yaşama adına cehd ve gayret etmesi, çabalaması demektir. İnanan kişi, inancını yaşama kavgası verecektir. Bir taraftan inancını yaşama kavgası verirken diğer taraftan inancını yaşayabileceği ortamı oluşturmanın savaşını da vermek zorundadır. Yani inancını insanlara ulaştırarak bu inancın rahat bir şekilde yaşanmasını sağlayacaktır. Onun içindir ki İslâm'ın cihadı, Allah adına bir cihaddır.

Cihadsız dinin yaşanması, cihadsız Müslüman kalmak mümkün değildir. Dinimizi yaşamamıza, kulluğumuzu icra etmemize engel olan tüm düşmanlarımızla savaşı sürdürmek zorundayız. Bize en büyük düşman olan şeytanlara, cin şeytanlarına ve iki ayaklı insan şeytanlarına, bizim kulluğumuza engel olmaya çalışan nefsimizin arzularına, bizi Allah'a kulluktan çalıp kendisine kul-köle edinmeye çalışan dünyaya ve dünyalıklara karşı sürekli savaşımızı sürdürmek zorundayız. Bu uğurda mallarımızı ve canlarımızı fedâya hazır olmak zorundayız. Dikkat ederseniz önce mal, sonra da can zikrediliyor. Zaten Allah yolunda mallarından vazgeçemeyen insanların, toplumların Allah için savaşmaya, Allah için canlarını fedâ etmeye güçleri yetmez. Vücutlarının dışındakileri harcamaya gücü yetmeyen insanlar, iç dünyalarını veya vücutlarını nasıl harcayabilecekler? Malını Allah yolunda veremeyen insanlar canlarını nasıl verebilecekler? Cebimdeki on bin lirayı Allah için harcayamayan, ömrümün birkaç saatini Allah için ilme, Allah için bir hizmete adayamayan ben, ilerde ömrümün tamamını Allah'a nasıl verebileceğim? Halbuki Allah için savaşa girmek demek, ömrün tamamını fedâya hazır olmak demektir. Sormak

lazım, inandıkları Allah, uğrunda mal harcamaya değmeyen bir Allah olan bu insanlar, O'nun uğrunda canlarını nasıl fedâ edecekler?

Rabbimiz, kitabında "kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye atmayın" buyurmaktadır. Bunu Ebu Eyyub el-Ensârî efendimiz çok hoş açıklar. Fetihler gerçekleşip İslâm her tarafa yayılınca, sahâbe gelip Rasûlullah'tan izin istedi. "Ey Allah'ın Resûlü, artık bize müsaade et de biz şu işimize, aşımıza, ticaretimize, hurmalıklarımıza, tarlalarımıza dönelim" dediler. Allah'ın Resûlü şöyle buyurdu: "Siz Allah yolunda cihadı bırakır da tarlalarınıza, ticaretinize dönerseniz, kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmış olursunuz!" buyurdu ve bu âyeti okudu. İşte âyetin mânâsı budur. Eğer gerçekten bizler işimize, aşımıza, dükkanımıza, tezgahımıza döner de Allah yolunda cihadı terk edersek, kendi ellerimizle kendi kendimizi tehlikeye atmış olacağız. Halbuki bize göre kendi kendimizi tehlikeye atmamız, zarara uğramamamız, maslahata uygun, rahat içinde bir hayatı kaybetmemiz demektir. O zaman kâfirlerin egemenliği altında zillet içinde bir hayata razı olacak, izzet ve şerefimizi kaybedeceğiz demektir. Ama cihaddan vazgeç-mezsek:

Eğer bilirseniz, anlarsanız bu sizin için dünya ticaretinden, tüm dünyayı kazanmanızdan çok daha hayırlı olacaktır. Çünkü sonunda:

12. "Böyle yaparsanız, Allah günâhlarınızı size bağışlar, sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerinde hoş yerlere koyar. Büyük kurtuluş budur."

Allah sizin günâhlarınızı bağışlayacak, hatalarınızı, kusurlarınızı örtecek, geçmişinizi sıfırlayacak ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlerine, Adn cennetlerine idhal buyuracak, sizi böyle hoş yerlerde ağırlayacaktır. İşte Allah'a, peygambere, Allah'ın istediği gibi inanan ve inancını yaşamanın kavgasını veren insanların mükâfatı… Ne güzel bir alışveriş? Ne kârlı bir ticaret değil mi bu?

Öyleyse ey Müslümanlar, sakın kâfirler gibi düşünmeyin. Sakın Allah yolunda cihadı terk etmeyin. Sizler dünya hayatı yerine âhi-reti satın alanlar olun. Fâniyi verip de bâkîye talip olanlar, dünya hayatının basit zevklerini bırakıp cennete ve Allah'ın rızasına talip olanlar olun. Allah yolunda, Allah'ın egemenliğini gerçekleştirmek için, ilâ-i kelimetullah için savaşın. Unutmayın ki Allah yolunda savaşanlar, geçici ve basit dünya hayatını satıp karşılığında ebedî olan âhireti satın almışlardır. Kim dünya hayatının geçiciliğini, derbederliğini, fâniliğini, zavallılığını bilir de Allah yolunda savaşarak buradaki zevkini, sefâsını, âhiret hayatı, âhiret mutluluğu için fedâ etmeyi, fâniyi verip bâkîyi kazanmayı becerebilirse, Allah'ın mağfiretini kazanabilirse, işte kazançta olan odur. Dünyayı da, âhireti de en iyi değerlendiren odur.

Öyleyse dünya hayatına karşılık âhireti satın almak isteyenler Allah yolunda savaşsınlar. Unutmayın ki, kim Allah yolunda savaşırken ölür ya da

öldürülürse, Allah huzurunda toplanacak ve ecirlerin en büyüğüne ulaşacaktır. Yine unutmayalım ki, Allah adına savaşan bir Müslüman ölse de galiptir, kalsa da.

Allah yolunda malları ve canlarıyla cihad edenler, hem dünyada, hem de âhirette Allah'ın mağfiretini kazanacaklardır. Dünyada Allah onların bireysel, ailevî, toplumsal tüm problemlerini bitiriverecek, onlara huzur içinde bir hayat verecektir. Geçmişte işledikleri günâhlarının tümünü silecek, tüm hayatlarını düzlüğe çıkaracaktır. Allah, onların ekonomik, siyasî, ahlâkî, hukukî her türlü problemlerini çözecektir. Dünyalarını cennete çevirecek, âhiretlerini cennetle mükâfatlandıracaktır. Ama onların mükâfatları sadece bununla da sınırlı değildir.

13. "Bundan başka, sevdiğiniz bir şey daha: Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır. Ey Muham-med! İnananlara müjde ver."

"Bundan başka, Rabbinizin size seveceğiniz, beğeneceğiniz başka nimetleri de vardır. Size, Allah katından bir yardım, bir nusret ve yakın bir fetih vardır. Sen mü'minleri bununla müjdele. Sadece âhi-rette cennet ve nimetler değil, aynı zamanda dünyada da düşmanlarınıza karşı Allah size yardım edecek, sizlerin desteğinde olacak ve size zaferler nasip edecektir. Sen mü'minleri bu ticaretlerle, bu kazançlarla müjdele peygamberim!"

14. "Ey İnananlar! Allah'ın dininin yardımcıları olun. Nitekim, Meryem oğlu Îsâ, Havarilere: "Allah'a giden yolda yardımcılarım kimlerdir?" deyince, Havariler: "Allah'ın dininin yardımcıları biziz" demişlerdi. İsrâil-oğullarının bir takımı böylece inanmış, bir takımı da inkâr etmişti; ama Biz, inananları düşmanlarına karşı destekledik ve üstün geldiler."

Öyleyse ey mü'minler, Rabbinizin bütün bu vaadlerine, bütün bu ikramlarına karşılık haydi sizler de Allah'ın, Allah dininin yardımcıları olun. Tıpkı Meryem oğlu Îsâ'nın Havarileri gibi.

Bir zaman Hz. Îsâ (a.s) baktı ki, İsrâiloğullarının dört duvarı yıkık… Yıllar yılı peygamberlerini öldürmüşler, kitaplarını tahrif etmişler, kitaplarını dürüp arkalarına atmışlar, kitaplarından habersiz bir hayatın mahkumu olmuşlar, Allah dinini, Allah yolunu terk edip kendi hevâ ve hevesleri istikâmetinde bir hayata yönelmişler… Hz. Îsâ (a.s.) onları bu vaziyette görünce, üzülerek şöyle demişti:

"Allah yolunda bana kim yardımcı olacak? Allah yolunda girişeceğim bir kavgamda kim bana yardımcı olup, benim yanımda yer alacak? Allah'a dâvet, Allah'ı insanlara duyurma yolumda, Allah'ın emirlerini dinleme, Allah'ın emirlerini uygulama konusunda kim bana yardım edecek? Bu kitabın âyetlerini

çok uzaktaki insanlara götürme, yeryüzünde Allah'ın yasalarını hakim kılma konusunda kim bana yardımcı olacak?"

Allah'ın dinini anlama ve yaşama, Allah'ın istediği gibi Müslüman olma konusunda aslında peygamberin hiç kimseye ihtiyacı yoktur. Hiç kimse kendisine yardımcı olmasa da, peygamber tek başına kulluğu icrâ edendir. Yani peygamber Allah'ın kendisine yüklediği görevini yapamadı da, birilerinden bu konuda yardım istiyor değildir. Allah'ın elçisi, görevini yapmakla birlikte, cemaatle yaşanma karakterindeki bu dini ikâme konusunda birilerinin yanı başında olmasını, birilerinin kendi menfaatleri icabı Müslüman olup yükünü hafifletmesini istiyordu.

Cemaat ya da ümmet, bir Peygamberin yükünü hafifleten, der-dini ve sorumluluğunu paylaşan en büyük destektir. Müslüman, yaşadığı şehrin her mahallesinden, her evinden sorumludur. Allah dinini, Allah âyetlerini her yere götürmek, ulaştırmak zorundadır.

Gelin beraber olalım. Gelin beraber çalışalım, gelin birlikte o-muzlayalım Allah dinini. Gelin birlikte öğrenip, birlikte tebliğ etme ve yaşama kavgası verelim. Eğer Kitapsız ve sünnetsiz din olmayacağına inanır, bu yükü omuzlarınızda hissederseniz, o zaman sizler de bu dine yardım etmiş olursunuz. Şunu da göz ardı etmeyelim ki, eğer bizler de peygamberler gibi, onlar kadar bu mübârek yükü çekmeyi iliklerimize kadar hissedersek elbette Allah bize de onlara verdiği yardımcıları gönderecektir. Peygamberlere yardım, onların görevlerine yardım şeklinde olur. Peygamber (a.s), dünyada Allah'ın istediği adâleti gerçekleştirmek, insanların dünyada Allah'ın istediği hayat programını yaşamalarını sağlamak, insanların sadece Allah'a kul olmalarını gerçekleştirip onların cennet yollarını açmak, cehennem yollarına barikatlar koymak için gelmiştir. İnsanların yeryüzünde Rabb olarak Allah'ı, din olarak İslâm'ı, kitap olarak Kur'an'ı ve bu konuda örnek olarak da Hz. Peygamber'i tanımaları için gelmiş olan Peygamberin bu görevini, bu fonksiyonunu kendimize görev edinir, dert edinir, iş edinir, din edinirsek, biz de onlara yardımcı olmuş oluruz. Onların inandığına inanır, yaptıklarını yapar, sevdiklerini sever, reddettiklerini de reddedebilirsek, varlıklarını ve programlarını kendimize program kabul edebilir, isteklerine köstek değil destek olabilirsek, o zaman biz de onlara yardımcı oluyoruz demektir. Biz de Ensârullah'ız demektir.

Allah'ın peygamberi Îsâ diyor ki: "Kim bana yardımcı olacak?" Onun bu talebine karşılık:

Havariler, Îsâ'nın (a.s) arkadaşları, Îsâ'ya (a.s) iman etmiş Müslümanlar, Allah ve peygamber yolunun yardımcıları, beyazlar, beyaz elbiseliler, beyaz elbiseli görünenler. Hz. İsâ'nın yardımcıları. Bu kişilerin kassâr (çamaşırcı) veya avcı oldukları söylenir. Bazı bilginlere göre bunlara Havâri denmesinin sebebi;

onların, insanların ruhlarını din ve ilim öğreterek arındırmalarından dolayıdır... Avcı olmaları ise, insanların ruhlarını kararsızlıktan kurtararak Hakka döndürmelerindendir (Râğıb Isfahânî, el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'ân, Mısır 1970, s. 192) Nitekim beyaz giydikleri için bu ismi aldıkları da söylenir (Buhârî, Fedâilu's-Sahâbe, 13).

Bunlara, "Hz. İsa'nın, dini yaymak için seçip gönderdiği elçileri" de denilmektedir. Havâriler Peygamberlerin yakın takipçileri olan seçkin kimselerdir. Zeccâc, "Havâriler Peygamberlerin hâlis ve samimi dostlarıdır ve hayırlı kimselerdir" demiştir. Buna delil olarak da Hz. Peygamber'in "Her Peygamberin havârisi vardır, benim havârim de Zübeyr İbn Avvam'dır" hadisini zikretmiştir (Buhârî, Cihâd, 40, 41; Müslim, Fedâilu's-Sahabe, 48; İbn Mâce, Mukaddime, 11).

Peygamber Efendimiz: "Zübeyr benim ashabımın seçkinlerin-dendir ve yardımcımdır" demek suretiyle, havârilerin peygamberlerin yardımcıları olduklarına işaret etmek istemiştir. Yine Zeccâc'a göre Hz. Peygamber'in ashabının tamamı havâridir (İbn Manzur, Lisânü'l Arab, Beyrut (t.y), IV, 220).

Havârilerin, Peygamberlerin yakın dostları ve talipçileri olduğu-na Kur'an-ı Kerim'de şöyle işaret edilmektedir:

"İsa onların inkarlarını hasredince: "Allah uğrunda yardımcılarım kimlerdir?" dedi. Havâriler şöyle dediler, "Biz Allah'ın yardımcılarıyız, Allah'a inandık, O'na teslim olduğumuza şahit o!", "Rabbimiz! İndirdiğine inandık, Peygambere uyduk; bizi şâhit olanlarla beraber yaz..."dediler
(Al-i İmrân, 3/52-54).

Havâriler'in Hz. İsa'dan, Allah'ın gökten bir sofra indirmesini istedikleri Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle ifade edilmektedir: "Havâriler: "Ey Meryem oğlu İsa! Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi?" demiş-lerdi de, "Înanıyorsanız Allah'tan sakının" demişti. "Ondan yemeyi, kalplerimizin kanmasını ve senin bize doğru söylediğini bilmeyi, ona şâhit olmayı istiyoruz" dediler...Allah, "Ben onu size indireceğim; bundan sonra içinizden kim inkâr ederse, dünyalarda kimseye azap et-meyeceğim şekilde ona azap edeceğim" dedi" (el-Mâide, 5/111-115)

Evet, işte bu Havâriler dediler ki: "Biz Allah'ın yardımcılarıyız, biz senin yardımcılarınız."

İşte Allah yolunda peygambere yardım budur. "Ey peygamber, sen şahit ol ki biz iman ediyoruz ve imanlarımızı amel haline getirip Müslüman oluyoruz. Allah'a inanıyoruz ve inancımızın gereğini yerine getiriyoruz. İşte namaza

inanıyoruz ve kılıyoruz. İşte içkisiz sofrada oturmaya inanıyor ve içkisiz sofraya oturuyoruz. Oruca inanıyoruz ve tutuyoruz.” Çünkü peygambere iman, onun orucuna, namazına, cihadına iman demektir. Kitaba iman demek, hayatı onunla düzenlemeye ve kıyamete kadar onun geçerli olduğuna iman demektir.

Allah bizden kendisine ve peygamberine yardım etmemizi is-tiyor. Allah’a yardım, Allah’ın dinine yardımdır. Allah’ı korumak, Allah-ın dinini korumak demektir. Allah’ı korumak, Allah’ın emir ve yasaklarını, Allah’ın hukukunu korumak demektir. Allah önce iman, amel, ih-las ve ihsan ile korunacaktır. Allah’a yardım, Allah’ın emirlerini yerine getirme ve yasaklarından kaçınmakla gerçekleşecektir. Allah’ın dininin hâkimiyeti adına çalışıp çırpınmakla gerçekleşecektir. Allah’ın dininin hâkimiyeti adına mal ve can fedâ etmekle gerçekleşecektir. Allah’a yardım, O’nun dini adına şehadeti göze almakla gerçekleşecektir.

Unutmayalım ki, bir yasa olarak Allah kendi dinine yardım edenlere yardım edecektir. Allah, dinini koruyanları koruyacaktır. Öy-leyse Rabbimiz tarafından korunmayı, düşmanlarımız karşısında ayaklarımızı sabit tutup zafere ulaştırmasını istiyorsak, biz de Allah’ın dinine yardım edeceğiz. Yani kendimiz için, kendi kurtuluşumuz için Allah’ın dinine yardımcı olacağız. Değilse hâşâ, Allah’ın bizim yardımımıza asla ihtiyacı yoktur. Çünkü dininin hakim olacağını zaten Allah müjdelemektedir. Kendi lehimize Allah’ın dininin hâkimiyeti adına vereceğimiz yarım hurma, dökeceğimiz birkaç damla ter ve kan, bizim cennet yolunda ayaklarımızın kaymamasına, cennete ulaşmamıza sebep olacaktır.

İşte Allah’a yardım, Allah’ın dinine yardım budur. Allah’a, Allah’ın istediği biçimde, Kitabında bize anlattığı mükemmel sıfatların sahibi ve noksan sıfatlardan münezzeh olarak inanmak, gönderdiklerine Allah’ın istediği biçimde iman etmek, emirlerini yerine getirip ne-hiylerinden kaçınmak, O’na istediği biçimde kulluk yapmak, sevdiklerini sevmek, düşmanlarını düşman bilmek, rızası sebebiyle razı olmak, gazabıyla gazaplanmak, O’nun dininin, O’nun yasalarının egemenliği adına malla ve canla cihad etmek, hâsılı tüm hayatı O’nun istediği biçimde değerlendirmektir.

Tabii ki Allah’ın dinine yardım edebilmek, Allah’ın hukukunu koruyabilmek, Allah’ın dinini muhafaza edebilmek için elbette Allah’ın dinini tanımak şarttır. Allah’ın kitabını koruyabilmek için kitabı tanımak şarttır. Allah’ın kitabını, Allah’ın yasalarını tanımayan bir kimsenin onları koruması ve savunması mümkün değildir. Birileri bozuk para gibi Allah’ın âyetlerini harcarken, birileri kendi hukuklarını yerleştirebilmek, kendi yasalarını hakim kılabilmek için Allah yasalarını ezip bozarken, Allah yasalarından habersiz yaşayan insanların beri tarafta seyretmesi kaçınılmazdır.

Şunu da asla unutmayalım ki, kendi dinine yardım ettikleri için Allah'ın yardım ettikleri asla mağlup olmayacak, asla zelil bir hayatın adamı olmayacaklardır. Eğer sizler Allah'ın dininin yardımcıları olur da Allah da size yardımcı olursa, kesinlikle bilesiniz ki size galip gelecek, sizi mağlup edecek yoktur. Allah'ın yardımı ve desteği sizinle olduğu sürece yeryüzünde hiçbir güç ve kuvvet size galip gelemez. Hiçbir güç sizi alt edemez. Allah sizi galip getirmeyi murad etmişse, sizin üzerinize galip gelecek yoktur. Ama eğer sizler Allah'ın dinine yardım etmezseniz, Allah da sizi terk eder, sizden desteğini çeker, sizi sahipsiz ve yardımcısız bırakırsa, ondan sonra size yardım edecek yoktur.

Eğer sizler Rabbinize itaatten çıkarak, Rabbiniz yolunda cihadı terk ederek, Rabbinizin yasalarını terk ederek, Rabbinizin desteğinden, onun korumasından, yardımından uzak bir hayat yaşamaya kal-kışırsanız, size kim yardım edebilir ki? Kim destek olabilir size? Kim başarıya ve zafere ulaştırabilir sizi? Düşmanlarınız karşısında sizi kim koruyabilir? Problemlerinizi çözmeniz konusunda kim yol gösterebilir size? Kâfirlerin ayakları altında ezilmekten kim kurtarabilir sizi?

Evet, böylece İsrâil oğullarından, ehl-i kitaptan bir grup iman edip Ensârullah olurken, bir grup ta küfretmiştir. Kitap ehli içinde Allah'a, Allah'ın elçilerine Allah'ın istediği biçimde iman etmişler vardır. Size indirilen Kur'an'a ve daha önce kendilerine indirilmiş olan kitaplara da inanmışlar vardır. Daha önce Mûsâ'ya (a.s) iman edip, O'na iman edenler, daha önce Îsâ'ya (a.s) iman edip, sonra Muhammed (a.s) gelince de hemen Muhammed'e (a.s) iman edenler… Daha önce Tevrat'a ve İncil'e iman edip, sonra da Kur'an gelir gelmez hemen ona iman edenler vardır. Onlar Allah'a iman ediyorlar, kendi kitaplarına, Tevrat'a, Zebur'a, İncil'e iman ediyorlar, gönderilen son kitaba ve son elçiye de iman ediyorlar.

"Biz onlardan inananları düşmanlarına karşı destekledik, yardım ettik de, onlar düşmanlarına karşı galip geldiler, üstün geldiler. Ehl-i kitaptan inananları inanmayanlara galip getirdik. Elbette Müslümanları da kâfirlere karşı destekleyip galip getireceğiz buyuruyor," Rabbimiz.

Öyleyse ey mü'minler, safınızı iyi belirleyin. Kimin safında olduğunuzu iyi düşünün. Allah safında mısınız? Peygamber safında mısınız? İnananların safında mısınız? Yoksa Allah'la savaşanların, peygamberleri reddedenlerin safında mısınız? İman edenlerin safında mı, inkâr edenlerin, yalanlayanların, reddedenlerin safında mısınız? Allah yolunda malları ve canlarıyla cihad edenlerin safında mı, yoksa zillet içinde bir dünya hayatını tercih edenlerin safında mısınız? Peygamber yolunun yolcusu mu yoksa başka yolların yolcusu musunuz? Kimin yolunda olacaksanız, onu iyi tanıyın. Çünkü başka çaresi yok,

sizler şu anda ya peygamber safında yer alacak, ya da karşı gelenlerin safında yerinizi belirleyeceksiniz.

Ya Resul gibi Allah'a kul olacak, hayatınızı Allah'ın belirlediği yasalar istikâmetinde Allah için yaşayacaksınız, yahut da Firavunlar, Nemrutlar, Karunlar, Hâmanlar, Ebu Cehiller yolunda olacaksınız. Ya Peygamber gibi hayatınızı, hayat programınızı Allah'a soracak, vahiyle yol bulacaksınız, yahut da Ebu Cehil, Velid bin Muğire gibi kendi kendinizi putlaştırıp hayat programınızı kendiniz yapmaya kalkışacaksınız. Ya İbrahîm gibi hayatınızın tümünde Allah'a teslim olacak, Müslüman olacak, sonunda onun gittiği cennete gideceksiniz, yahut da Nemrut gibi Allah'la savaşa tutuşarak cehenneme yuvarlanacaksınız.

İyi belirleyin safınızı… Allah safında, peygamber safında, melekler ve inananlar safında yerinizi alın. Eğer bu safta yerinizi alırsanız, kesinlikle bilesiniz ki Allah sizi tüm dünyaya galip getirecektir. Allah sizi izzet ve şerefe ulaştıracaktır. Tüm yeryüzü kâfir olsa, yeryüzünde bir tek Müslüman biz kalsak ne gam! Safımızda Allah var ya! Safımızda melekler var ya! Melekler bizimle beraberler ya! Melekler bizim desteğimizdeler ya! Düşünebiliyor musunuz? O meleklerden sadece bir tanesinin, bir tek kanadının yanında bile dünya çok küçük kalır.

Düşünün ki şu anda yeryüzünün bütün kâfirleri toplansa, bütün Yahudiler, Hristiyanlar, Mecusiler, Sabiîler, ateistler, laikler toplanıp, topuyla, tankıyla karşımızda saf tutsa, üç-beş tane gariban, silahsız Müslüman da onların karşısına çıksa, ama Allah onların safında olsa, melekler onların yardımında olsa, onlara karşı kim galip gelir? Allah'ın, meleklerin yenilmesi düşünülebilir mi? Allah desteğindeki mü'minlerin mağlup olabileceğini kim düşünebilir?

Saff sûresi, bizim safımızı belirliyor. Bu sûreyi tanıyan, bu sûreye inanan, bu sûreyi kuşanan bizler, bu sûreyi tanımadan bir hayat yaşayanlar gibi olamayız. Öğrendiğimiz bu sûrenin muhtevası istikâmetinde hemen tercihlerimizi yapıp safımızı belirlemeliyiz. Kimler gibi düşünüyoruz? Kimler gibi inanıyoruz? Kimlerin safındayız? Kimlerle beraberiz? Kimlerle beraber olma heveslisiyiz? Allah, melekler ve mü'minlerin safında mıyız yoksa karşı tarafta mıyız? Bunu açık ve net bir biçimde ortaya koymak zorundayız. Unutmayalım ki açık ve net bir biçimde bu tavrımızı ortaya koyuncaya, safımızı belirleyinceye kadar da bu izzetsizliğimiz ve şerefsizliğimiz devam edecektir.

İşte bu saf belirlemenin ortaya koyduğu bir din, bir yol, bir hayat tarzı, bir yaşam biçimi, bir hayat programı vardır ki, bunun adı İslâm'dır ve bizler Müslümanlarız. İradelerimizi Allah'a teslim etmiş, Allah'ın seçimini kendimiz için seçim kabul etmiş, boyunlarımızdaki kulluk iplerinin ucunu Allah'ın eline

vermiş ve sadece Allah'ın çektiği yere giden insanlarız. Yani bizler Allah'tan başka İlâh kabul etmeyip sadece Allah'ın İlâhlığını kabullenince, hayatımızın her bir bölümünde sadece Allah'ı söz sahibi bilince o zaman karşımıza İslâm çıkacaktır. Bizim dinimiz, hayat programımız İslâm'dır ve onun dışında başka din, başka yol bilmiyoruz.

Bu sûre ile alâkalı da bu kadar söz yeter. Rabbim gereğiyle amel eden kullarından eylesin. Vel'hamdü lillahi Rabbil'âlemîn.